

КУЛЬТУРНІ ЗВ'ЯЗКИ > с. 4

РОЗМАЇТТЯ ТРАДИЦІЙ АЗЕРБАЙДЖАНУ В УКРАЇНІ

ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО > с. 8

БАРВИСТА ПАЛІТРА ДИТЯЧИХ СПОДІВАНЬ

ЛІТЕРАТУРА > с. 13

ПОЕТИЧНИЙ ЩОДЕННИК ОЛЕКСИ КОНОНЕНКА

Михайло Кулиняк,
міністр культури
України

ДОРОГІ ДРУЗІ!

8 червня відбудеться значна подія в мистецькому житті країни – відкриття IX Міжнародного конкурсу молодих піаністів пам'яті Володимира Горовиця – форуму, започаткованого у 1995 році на честь нашого славетного співвітчизника, одного з найвидатніших піаністів ХХ століття.

Володимир Горовиць народився у Києві 1 жовтня 1903 року. Навчався в Київському музичному училищі (на його базі згодом було створено Київську консерваторію), де здобував майстерність у цілої плеяди видатних педагогів. Тогочасна критика відзначала надзвичайну талановитість молодого музиканта, його фантастичну техніку, демонічний темперамент. З 1922 до 1925 року Горовиць дав близько 500 концертів у містах СРСР, здобувши славу першого віртуоза країни.

У 1928 році Володимир Горовиць виїхав до США, де і прожив усе своє життя (до самої смерті у 1989 році), гастролюючи містами Південної Америки та Європи. У 1986 році 83-річний Маєстро після тривалої перерви виступив з концертами у Москві та Ленінграді.

Виконавський геній Горовиця визнаний взірцем фортепіанного мистецтва ХХ століття. У відгуках преси, спогадах його друзів та учнів він залишився «єдиним музикантом, чиї досягнення для інших музикантів здаються надприродними».

Безперечно, конкурс на вшанування пам'яті легендарного піаніста є однією з тих культурно-мистецьких акцій, що активно впливають на розвиток української культури та світового культурно-мистецького простору загалом. Підтримка молодих митців, допомога їм у розкритті своїх талантів – важливі завдання, які ставить перед собою форум – надзвичайно цінні для збереження і продовження традицій, що створювалися в Україні десятиліттями.

За роки існування конкурсу його учасниками стали більше 1000 молодих музикантів із 33 країн світу. Перемога в такому авторитетному форумі – це почесна й висока рекомендація для найобдарованіших молодих митців.

Це єдиний в Україні конкурс, при якому з 1998 року існує «Школа виконавської майстерності» (з 2000 року – Міжнародна «Літня музична академія»), в якій молоді музиканти отримують майстер-класи відомих музикантів-педагогів із України, Росії, США, Німеччини, Польщі, Франції, Великої Британії, Австралії, Нідерландів.

Для подальшого творчого росту своїх лауреатів конкурс Горовиця заснував перший у світі музичний фестиваль «Віртуози планети», в якому грають виключно лауреати перших премій і Гран-прі найвідоміших конкурсів – членів Всесвітньої федерації музичних конкурсів. З 2004 року конкурс входить до Всесвітньої Федерації міжнародних музичних конкурсів.

Переконаний, що нинішній форум відкриє нові таланти та допоможе реалізувати творчий потенціал молодих виконавців, які сформуєть нове обличчя культури нашого століття.

У КИЄВІ ВІДБУЛОСЯ СВЯТО З НАГОДИ МІЖНАРОДНОГО ДНЯ ЗАХИСТУ ДІТЕЙ

З нагоди Міжнародного дня захисту дітей Національна бібліотека України підготувала для дітей свято «Дитинство моє – заповітна країна», в якому взяли участь колективи Будинку дитячої творчості Шевченківського району м. Києва.

Свято відбулося на території скверу, де кожен з учасників та гостей мав можливість знайти собі заняття до смаку. Розпочалася святкова програма на сценічному майданчику веселою музичною виставою «Золоте курча», презентованою ляльковим театром бібліотеки «Барвінок».

А потім святкову естафету підхопили вихованці Будинку дитячої творчості – зразковий художній колектив театру танцю «Київські барви», хореографічна студія сучасного танцю «Креатив», вокально-танцювальний ансамбль «Гармонія», хореографічний колектив «Літо».

Одночасно у різних куточках скверу почали працювати інші майданчики, які доволі легко було знайти за скупченням дітей.

Робити браслети зі стрічок навчилися усі, хто зупинився на хвилину біля столиків, на яких розташувалась весела майстерня бібліотеки від гуртку «Бісерні фантазії». Майстер-клас проводила Людмила Строчкова

(керівник гуртка), а допомагали їй вихованці, які за рік занять у гуртку навчилися різноманітним технікам, тож здатні легко зробити сувеніри і прикраси з будь-яких матеріалів: бісеру, намистинок, серветок, клаптиків тканин, і, звісно, зі стрічок. За час роботи імпровізованої майстерні у ній змогли попрацювати 70 дітей – саме стільки наборів для браслетів підготували бібліотекарі. І, що цікаво, браслети із задоволенням робили не тільки дівчатка, але й хлопчики!

Куточок, у якому можна було зробити оригамі та розмалювати казкового героя, виявився замалим порівняно з кількістю охочих. На галявині

малюків зустрічав відділ бібліотеки для наймолодших читачів із веселими іграми, конкурсами, вікторинами.

І яке ж свято без малюнків на асфальті! На цьому майданчику дітям допомагали бібліотекарі відділу обслуговування учнів 5-9 класів. Художників було з півсотні, а може й більше, бо алею скверу розмалювали майже до останнього клаптика.

А ще усіх, хто завітав на свято, очікував сюрприз – безкоштовне морозиво від спонсорів! Свято дитинства вдалося!

Відділ аналізу та прогнозування діяльності бібліотек

ДОЛЮ ВІДРЕСТАВРОВАНИХ ПОЛОТЕН З ЖОВКВИ БУДЕ ВИРІШУВАТИ УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКА КОМІСІЯ ТА МУЗЕЙНА РАДА

1 червня у Львові та Жовкві відбулися робочі зустрічі та публічні обговорення у рамках вільної наради Міністерства культури України з вивчення питань місця експонування відреставрованих картин художника Мартіно Альтамонте «Битва під Віднем» та «Битва під Парканами».

У заходах взяли участь міністр культури Михайло Кулиняк, перший заступник міністра культури Юрій Богуцький, директор Департаменту культурної спадщини та культурних цінностей Мінкультури Андрій Вінграновський, начальники профільних управлінь Львівської обласної державної адміністрації, інші посадові особи, а також представники музейної та реставраційної галузей України та громадськості. Зокрема, директор Львівського історичного музею Богдан Чайковський, реставратор і донька Бориса Григоровича Возницького – Лариса Возницька, директор Львівської філії Національного науково-дослідного реставраційного центру України Мирослав Откович, керманічі Державного історико-архітектурного заповідника у м. Жовкві, Національного музею у Львові імені Андрея Шептицького, Львівської національної галереї мистецтв, голова Правління Українського центру розвитку музейної справи Владислав Піоро.

Від польської сторони на заходах присутні директор Департаменту культурної спадщини за кордоном Міністерства культури і національної спадщини Республіки Польща Яцек Міллер, заступник директора музею «Королівський замок на Вавелі» (м. Краків) Єжи Т. Петрусь та

головний художник-реставратор картин Мартіно Альтамонте «Битва під Віднем» та «Битва під Парканами» Павел Садлей.

Нараду присвячено питанню повернення в Україну та визначення місця постійного експонування батальних полотен авторства Мартіно Альтамонте «Битва під Віднем» та «Битва під Парканами», законсервованих та відреставрованих коштом польської сторони із залученням провідних художників-реставраторів та науковців з України та Польщі.

Головним завданням учасників наради – членів робочої групи – було всебічне вивчення ситуації для забезпечення подальшого збереження цінних полотен XVII ст., які є справжнім шедевром живопису та рідкісною пам'яткою культурної спадщини.

Питання визначення місця постійного експонування полотен потребує детального вивчення з урахуванням всіх чинників. До прийняття рішення про переміщення картин найбільшу увагу буде приділено перевірці умов у місцях їх подальшого зберігання (зокрема, дотриманню температурно-вологісного режиму, умов експонування, параметрів освітлення тощо).

Крім того, доцільно розглянути можливість короткотермінового експонування полотен у Києві, Харкові, Донецьку, Сімферополі та інших містах України, після чого повернути шедеври на Львівщину.

Після заслуховування пропозицій та їх обговорення міністр культури Михайло Кулиняк висловив позицію Міністерства, що

полягає в необхідності створення українсько-польської комісії, яка після детального вивчення ситуації зробить висновки та надасть рекомендації щодо можливостей та придатності Олеського замку і римо-католицького костелу святого Лаврентія в Жовкві для збереження та експонування творів мистецтва.

Остаточне рішення щодо долі відреставрованих полотен Альтамонте з урахуванням висновків комісії буде прийняте Міністерством культури України після заслуховування рекомендацій Музейної ради, створеної при Мінкультури.

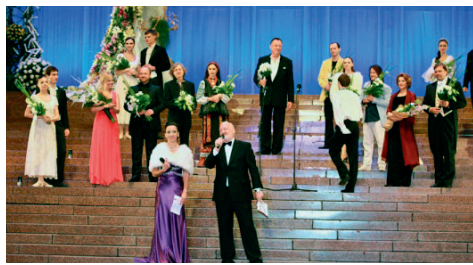
ІСТОРИЧНА ДОВІДКА

Батальні картини XVII ст. авторства М. Альтамонте «Битва під Віднем» та «Битва під Парканами», присвячені переможним битвам польських полководців з українським корінням. До 60-х років ХХ ст. полотна зберігались у костелі Св. Лаврентія м. Жовкві. За радянської влади там був склад, і картини зазнали руйнації. Рятуючи ці твори від знищення, Львівська галерея мистецтв вивезла їх із костелу.

Мартіно Альтамонте (1659–1745) народився у Неаполі, закінчив Римську академію святого Луки. У 25 років переїхав до Польщі та в Україну. Тут написав 7 батальних картин – битви з турками під Хотиним, Журавно, Львовом, Теревовлею, Естергомом, Віднем та Парканами. Збереглися лише дві з них. Також художник створив ряд портретів та картин на біблійні теми.

НА ЄВРОПЕЙСЬКІЙ ПЛОЩІ «ЗВЕЛИ» «СХОДИ ДО НЕБА»

3 червня на Європейській площі у столиці пройшов Фестиваль «Сходи до Неба – 2012». Щорічний міжнародний фестиваль запросив до участі у гала-виставі всесвітньовідомих майстрів. Так, киян та гостей міста вітали вокалісти: бас Анатолій Кочерга, сопрано Ольга Микитенко; музиканти:

піаніст Дмитро Найдич, скрипаль Василь Попадюк, композитор Ігор Стецюк, а також балерина Олена Філіп'єва, скульптор Олексій Володимиров та модельєр Ольга Симонова. Крім того, дав концерт Національний симфонічний оркестр України під керівництвом Володимира Сіренка.

Перший міжнародний фестиваль «Сходи до неба» відбувся 1997 року. Відкривав його славний український тенор Анатолій Солов'яненко. У 2011 році під егідою фестивалю відбувся всеукраїнський тур зірки світової оперної сцени Дмитра Хворостовського, який дав концерти у Донецьку, Одесі, Львові та Києві.

Фестиваль «Сходи до Неба» презентує українську класичну культуру як унікальний інструментарій пошуку перспективи людства. Проект сприяє утвердженню іміджу культури України у світі.

«ЄВРОПЕЙСЬКЕ МІСТЕЧКО» ВІДКРИВАЄ СВОЇ ДВЕРІ

У центрі Києва під Аркою Дружби Народів розпочало свою роботу «Європейське Містечко», що діятиме під час проведення футбольного чемпіонату Євро 2012. У святковому відкритті взяли участь голова Представництва ЄС в Україні Жозе Мануел Пінту Тейшейра, посол Німеччини в Україні Ганс-Юрген Гаймзют, голова Київської

міської державної адміністрації Олександр Попов.

«Європейське Містечко» під девізом «Наш Континент. Наше Майбутнє» представить проекти та досвід співпраці Україна – ЄС в одинадцяти ключових сферах через музичні концерти, покази фільмів, дебати та інші заходи. Події проходять щоденно з 10:30 до 22:00 та до 24:00 у вихідні дні.

Цей проект презентує нову, далекоглядну та різноманітну Європу, а також має на меті представити численним гостям Євро 2012 багатогранну культуру стародавньої європейської нації, що 20 років тому створила свою державу, і у такий спосіб покращує імідж Києва та України за кордоном.

«Європейське Містечко» здійснюється в рамках міжнародного українсько-німецького співробітництва і є спільним проектом Представництва Європейського Союзу в Україні та Київської міської державної адміністрації.

ФЕСТИВАЛЬ УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

На території козацького селища «Мамаєва Слобода» в Києві розпочався Великий українсько-польський фестиваль «Ucraina terra cossacorum» – «Україна – земля козаків». Дійство триватиме під час Євро 2012 щодня впродовж місяця до 1 липня 2012 року, організаторами виступили «Мамаєва Слобода» спільно з Polska Organizacja Turystyczna.

У рамках фестивалю – феєричне кінно-каскадерське шоу із презентацією зброї та гонору обох народів, лицарські герці (поєдинки) між українськими козаками під орудою найкращого кінного каскадера євроазійського континенту

Наказного Отамана Олега Юрчишина та польськими крилатими гусарами на чолі з польським шляхтичем герба «Wczele» паном Яном Погоржельським.

Також у програмі заходу виступи фольклорних колективів України та Польщі, майстер-класи з танців, із давніх ремесел та трудових навичок, приготування на відкритому вогні страв обох народів (польський бігус та журик, а також козацький куліш, вареники та рибна юшка «щербас») і дегустація старопанських хмільних напоїв.

ЗАПРОШУЄ «ПАРК КИЇВСЬКА РУСЬ»

«Парк Київська Русь» – Центр культури та історії Древньої Русі – унікальне місце біля Києва (34 км, с. Копачів, Обухівський район Київської області), що пропонує

гостям Чемпіонату з футболу Євро 2012 поринути в неперевершену атмосферу Київської Русі, заглибитися у світ середньовіччя та по-справжньому відпочити.

Для комфортного проживання гостей Чемпіонату в «Парку Київська Русь» буде організований кемпінг та місце для розміщення караванів – будинків на колесах, що дуже популярні серед європейців.

Крім того, шеф-повари «Парку Київська Русь» запропонують гостям страви та напої давньослов'янської кухні.

Звичайно, відвідувачі Парку зможуть стежити за перебігом подій Чемпіонату разом з київським князем та його дружиною. Але окрім цього, на гостей чекає ще багато розваг. Для повноцінного дозвілля Театр «Парк Київська Русь» підготував ігрові-театралізовані програми та заходи футбольної тематики.

Для зручного трансферу гостей Парку в Київ передбачений спеціальний регулярний автобус.

У ПАЛАЦІ «УКРАЇНА» ВІДБУВСЯ ВЕЧІР ПАМ'ЯТІ МИКОЛИ МОЗГОВОГО

«Любов останньою ніколи не буває» – таку назву мав вечір пам'яті композитора, співака, видатної творчої особистості, народного артиста України Миколи Мозгового, який зібрав чимало зірок вітчизняної естради. Донька відомого композитора Олена Мозгова вже вдруге організувала і провела концерт на честь батька. За словами Олени, зірки радо сприйняли запрошення взяти участь у ньому.

Розпочалося дійство з виступу Наталії Могилевської, котра заспівала одну з найвідоміших композицій маестро «Край, мій рідний край». Для всіх співаків єдиною умовою участі в заході було виконання пісень Миколи Мозгового. На вечорі пам'яті виступили: Гайтана, Світлана Лобода, Олександр Пономарьов, Тіна Кароль, Еріка, Наталія Валєвська, Олексій Матіас, Кирило Туриченко та Галина Безрук.

ВІДКРИТА БРАМА: МУЗИЧНІ УЇК-ЕНДИ UA/PL

Чемпіонат Європи з футболу Євро 2012, який цього року приймають Польща та Україна – це чудова нагода для зустрічі культур. До 23 червня, двічі на тиждень, Золоті Ворота відкриватимуться для того, щоб представити найцікавіші музичні колективи Польщі та України. Рок, експериментальна електронна музика, джаз, академічна музика – коктейль звуків в одній із найдавніших будівель Східної Європи.

Наступні концерти, присвячені експериментальній електронній музиці відбудуться 8 та 9 червня. Щовечора виступатимуть як українські так і польські гурти.

Так, 8 червня о 20.00 у концертній візьмуть участь композитор експериментальної електронної музики Zavołoka, розвитку творчості якої сприяла у значній мірі давня українська культура. Польську частину цього вечора наповнить An On Bast & Maciej Fortuna – це дует двох митців – унікальна зустріч музичних жанрів: джазу та електронної музики на ґрунті імпровізації.

9 червня о 21.00 можна буде почути авторський проект гурту Karbido «Music4Buildings».

Слова мають силу

6 ЧЕРВНЯ – ДЕНЬ ЖУРНАЛІСТА

День журналіста. У цей день зазвичай бажають великих накладів, поповнення читачької аудиторії, цікавих тем, гострого пера, сміливих проектів та наполегливості в досягненні нових висот на ниві журналістики.

Як і годиться, напередодні професійного свята Київська організація Національної спілки журналістів України запросила колег на зустріч у Будинок звукозапису Національної радіокомпанії України.

– У будь-які часи, за будь-якої влади робота журналістів була нелегкою і дуже відповідальною, – сказав Олег Наливайко, голова Національної спілки журналістів України. – І що б там не говорили, що вплив ЗМІ нині знівельовано, насправді це не так. Нас читають, нас дивляться, нам вірять і до нас прислухаються наші співгромадяни. Тому за кожним журналістським матеріалом і за кожним сюжетом має бути насамперед правдива і об'єктивна інформація. Звісно, відстоювати правду в нашому суспільстві не легко. Тому найголовніше завдання, яке перед собою ставить Національна спілка журналістів України – це захист свободи слова, відстоювання прав колег будь-якого

Заслужені журналісти України Володимир Проненко, Алла Малієнко та Михайло Сорока вітають Людмилу Опанасенко з нагородою

засобу масової інформації у будь-якому куточку нашої держави. Спільними зусиллями ми доведемо, що журналістика може бути неупередженою, невідкупною і незалежною!

Привітав журналістів і голова Київської організації Михайло Сорока:

– Приємно, що наші ряди поповнює талановита й перспективна молодь. Радію з того, що вже багато років самовідданої праці віддала Київській спілці журналістів Алла Малієнко. Це вона знаходить спільну мову з тритисячною армією журналістів!

Справжнє свято відчули мої колеги: слова привітань, нагороди, квіти, пісні у виконанні заслужених і народних артистів, а ще – визнання і зустрічі, які додають сил. Окрилюють.

– Журналістика – це моє життя, – поділилася думками Людмила Опанасенко, директор творчо-виробничого об'єднання радіопрограм Київської державної телерадіокомпанії.

Я ж із задоволенням вітаю свою колегу з високою нагородою – Золоту медаль журналістики вона отримала з рук Олега Наливайка, голови Національної спілки журналістів України.

Як і в будь-який інший день, 6 червня журналісти працюють. Адже справжня журналістика вимагає постійно бути в курсі подій та шукати нову інформацію. Це не просто професія, це стиль життя. Нехай ми не створюємо якихось матеріальних цінностей, але ми формуємо свідомість громадянина, його активну життєву позицію, зрештою, навіть настрої в державі.

Отож, побільше добрих новин, позитивних сенсацій, яскравих репортажів і сміливих проектів. Хай вам ніколи не зраджує удача і творче натхнення.

Людмила ЧЕЧЕЛЬ,
лауреат мистецької премії «Київ» імені Анатолія Москаленка в галузі журналістики
Фото авторки

Приїздять в Азербайджан

Країна чарівних барв – Азербайджан

колективи республіки – Державний ансамбль танцю Азербайджану, заслужений колектив республіки, Державний ансамбль пісні і танцю імені Ф. Амірова, національне мистецтво представляють молоді талановиті артисти, лауреати міжнародних та республіканських конкурсів.

Азербайджанський танець передає яскраві й неповторні риси національного характеру. Одні танці мужні, повні вогню, інші – ніжні, ллються, як струмок. Грізні й войовничі, глузливі й ніжні, ліричні. І в кожному танці відображений волелюбний дух азербайджанського народу, його традиції, пластика, неповторний національний темперамент і колорит, графічна основа й ритмічна точність.

У танцях переплітаються урочисті хороводи, будуються складні піраміди, здіймають повітря орлині стрибки. Тут оживають будні і свята. Контраст між чоловічим і жіночим характерами – специфіка азербайджанського танцю. Коли доблесні воїни запекло змагаються в силі й спритності, тоді дівчата демонструють красу й ніжність. Азербайджанські народні танці, такі як «Мірзеї», «Терекеме», «Нельбекі», «Узундере», «Ялли», «Гайтаги» стали популярними далеко за межами Азербайджану. І все це – заслуга, невпинний творчий пошук художнього керівника, народної артистки Азербайджанської республіки Афак Мелікової. Усе її життя – це відданість і служіння улюбленій справі – танцювальному мистецтву рідного Азербайджану.

А тим часом у фойє театру представлені фотовиставка та виставка туризму. Всі охочі мають можливість взяти на згадку листівки з видами цього чудового краю, більше довідатися про туристичні маршрути, національні та релігійні свята Азербайджану.

Від 1 до 5 червня пройшли Дні культури Азербайджанської Республіки в Україні.

Чи знаєте ви, в яких краях Бог уперше оперезав небо веселкою? А в якому куточку землі людина здатна прожити півтора століття і майже не постаріти? І де синь моря зливається з блакиттю гір, а повітря таке чисте, що можна зазирнути за обрій? Так – це Азербайджан!

На сцені Національної опери України Абульфас Караєв, міністр культури і туризму Азербайджанської Республіки:

– Сердечно вітаю вас на відкритті Днів культури Азербайджанської Республіки в Україні. Протягом багатьох років стало своєрідною традицією проведення днів культури в різних країнах світу. Ці заходи є чудовою нагодою для творчого та культурного обміну, показу найкращих досягнень, неповторного мистецтва багатьох країн і народів. Наші країни здавна поєднують теплі та дружні стосунки. Майстри мистецтв Азербайджану постійно беруть участь у багатьох міжнародних музичних і театральних фестивалях, що проводяться в Україні. Зірки української опери і балету постійно виступають на сцені Азербайджанського державного

театру опери та балету. Українські молоді вокалісти є постійними учасниками п'яти міжнародних конкурсів вокалістів імені Бюльбюля, що проводяться в Баку. З великим успіхом пройшли Дні культури Азербайджану в Україні у 2009 році, і, як продовження цієї чудової традиції, сьогодні ми знову в гостях в Україні.

– Ми шануємо й любимо цей красивий і талановитий народ, – сказав у своєму вітальному слові Тимофій Кохан, заступник міністра культури України. – Культура Азербайджану – це розмаїття давніх традицій, які упродовж століть розвиваються на перехресті потужних цивілізацій, вбирають у себе найкращі досягнення Заходу і Сходу. Це – чудове динамічне мистецтво, яке розкриває душу й серце свого народу. Щойно в цій дивовижній країні у Баку відлунав міжнародний пісенний конкурс «Євробачення». Дні культури – це ще одна нагода продемонструвати українському загалу культурні здобутки азербайджанського народу, його високу виконавську майстерність та акторський талант. Отож – насолоджуйтеся! Гарного свята!

На сцені київської Національної опери найкращі танцювальні

Це свято об'єднало й згуртувало добрих і давніх друзів. Вони залюбки фотографуються біля стендів. Ось, приміром, як Айсель Нагієва зі своїми племінницями Зумруд та Афелією Аслановими.

Наступного дня, 2 червня на сцені Національного академічного театру російської драми імені Лесі Українки з великим успіхом пройшла вистава Азербайджанського державного російського драматичного театру «Мусьє Жордан, вчений ботанік і дервіш Мاستалішах, славнозвісний чаклун» за мотивами комедії Мірзи Фаталі Ахундзаде.

головні дійові особи цієї комедії – Гатам-хан ага і мусьє Жордан – імена не вигадані. Однак, як би там не було, а з життєвої перипетії народився сюжет цікавої комедії, яка понад півтора століття не залишає байдужими ні читачів, ні глядачів, ні постановників. І щоразу в цій нехитрій історії режисери відшукують нові фарби для створення оригінальних сценічних версій. Версія ж Олександра Шаровського – це ніщо інше, як гімн карабаським жінкам і чоловікам, які вміють жити серцем, знаходити в житті, з його повсякденними звичинами турботами, радість і задо-

Салам, Україно!

Автор – родоначальник азербайджанської реалістичної літератури, філософ-матеріаліст. Народився він у 1812 році у місті Шекі (у складі Російської імперії – місто Нуха). Ахундзаде створив шість п'єс з народного життя азербайджанською мовою про побут і звичаї тогочасного суспільства і заклав тим самим основи національної драматургії та театру. Є припущення, що

волення від карабаського сонця, домашніх клопотів, їжі і навіть від любовних переживань. Вони такі, які є, якими їх створив для любові і добра Всевишній. І народна мудрість, яка говорить про те, що чоловік – це голова, а жінка – шия, знаходить у цій постановці цілком сучасне звучання.

3 й 4 червня Дні культури Азербайджанської Республіки перемістилися до Одеси. На сцені Одеського національного академічного театру опери та балету з успіхом пройшов гала-концерт майстрів мистецтв Азербайджану, а в стінах Одеського академічного українського музично-драматичного театру імені В. Василька глядачі подивилися виставу «Мусьє Жордан, вчений ботанік, і дервіш Масталішах, славнозвісний чаклун» за мотивами комедії М. Ф. Ахундзаде.

Незабутні враження залишили в Україні Дні культури Азербайджанської республіки. Як весняний потічок дзвенить Азербайджан. Отож – всі дороги ведуть до країни барв. Салам!

На сцені Національної опери України Державний ансамбль пісні і танцю імені Ф. Амірова

Людмила ЧЕЧЕЛЬ
Фото авторки

Із днем народження, Arsennale 2012!

Те, на що чекали в Україні протягом усіх років Незалежності, сталося! 23 травня у Мистецькому Арсеналі офіційно відкрилася Перша Київська міжнародна бієнале сучасного мистецтва **Arsennale 2012**. Відкриття запам'яталося просто-таки грандіозною (за підрахунками організаторів – близько 5 тис. осіб) кількістю відвідувачів. Причому, помітну частину присутніх становили іноземці (як повідомила під час денної прес-конференції комісар бієнале, гендиректор Національного культурно-мистецького та музейного комплексу «Мистецький Арсенал» **Наталія Заболотна**, спеціально на арт-форум в Україну приїхало 1,5 тис. гостей – журналістів і експертів, а також 80

Золотий лотос з Майдану відтепер прикрашає бієнале

Arsennale 2012 вітає міністр культури України Михайло Кулиняк

зі ста зарубіжних художників-учасників).

Також подія відзначилася віп-відвідувачами. Таке враження, що на презентації небаченого у наших широтах арт-форуму побували усі до єдиного значущі для країни політики, бізнесмени і зірки шоу-бізнесу! Під час церемонії офіційного відкриття до присутніх з вітальним словом особисто звернулися прем'єр-міністр України **Микола Азаров**, міністр культури **Михайло Кулиняк**, послі різних країн, голова Київської міської державної адміністрації **Олександр Попов**. І, звісно ж, комісар Arsennale 2012 **Наталія Заболотна**, куратор **Девід Еліот**, куратори Спеціального проекту «Подвійна гра» – заступник генерального директора Мистецького Арсеналу **Олександр Соловйов** (Київ, Україна) і директор Центру сучасного мистецтва «Замок Уяздовський» **Фабіо Кавалуччі** (Варшава, Польща). Нагадаємо, що організаторами міжнародного мегафоруму мистецтв, який триватиме до 31 липня, виступили Міністерство культури України, Київська міська державна адміністрація, Державне управління справами, НКММК «Мистецький Арсенал». Проходить бієнале за сприяння Міністерства закордонних справ України, Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення, Національного агентства з підготовки до Євро – 2012 та

реалізації інфраструктурних проектів.

Утім, скільки б гостей не було на відкритті (до речі, щодня зали колишнього збройного комплексу теж не безлюдні), Arsennale 2012 залишиться в пам'яті насамперед завдяки своєму цілком конкурентоздатному рівню. Київський арт-форум цілком можна порівняти

Надзвичайний і Повноважний Посол Республіки Польща в Україні **Генрик Літвін**

Гості вечора у захваті від численних арт-об'єктів, розташованих просто неба

із Москвою чи Венецією, за що не в останню чергу потрібно дякувати кураторові, англійцеві **Девіду Еліоту**. В українську столицю особисто приїхали або були представлені своїми роботами найяскравіші «суперстар» світової арт-сцени, включно з **Борисом Михайловичем**, **Іллею та Емілією Кабаковими**, **Ай Вейвем**, **Луїзою Буржуа** тощо.

На жаль, старт головної мистецької події країни, на яку всі чекали ось вже 20 років, співпав із трагічною подією: смертю легендарного директора Львівської картинної галереї **Бориса Возницького**. Його пам'яті в Мистецькому Арсеналі присвятили Титульний проект бієнале «Прадавні форми – актуальний погляд», участь у якому взяли 10 українських музеїв. Це була колекція з приблизно 100 «кам'яних баб», що вишикувалися у вражаючу інсталяцію, яка підсвічувалася і розмістилася на прилеглий до будівлі ділянці. До речі: саме армія «степових воїнів» стала тлом і мовчазним учасником перформансу **Алли Загайкевич** і **Electroacoustic's Ensemble**, що завершив офіційне відкриття. «Проект, у якому сучасна експериментальна музика **Алли Загайкевич** поєднувалася з колекцією прадавньої кам'яної скульптури з 10 музеїв України (Титульний проект ARSENALE 2012), найкраще відбивав головні риси особистості видатного музейника **Возницького**: увагу до давнини та спрямованість у

майбутнє», – офіційно заявили організатори бієнале.

Масштаби експозиції Arsennale 2012 у МА (зауважимо, що паралельна програма триває в галереях і музеях по всьому Києву, і не тільки!) вражають: 24 000 кв. м. експозиційної площі, причому, спеціально для арт-форуму від-

Під час прес-конференції, яка передувала урочистій церемонії відкриття: **Наталія Заболотна**, **Девід Еліот**, **Фабіо Кавалуччі**, **Олександр Соловйов**

крили і «нескінченний» другий поверх; 250 проектів (частину з них закінчували монтувати прямо під час відкриття, за словами пана Еліота, через проблеми з електроенергією напередодні) – від колосальних за об'ємом і кількістю задіяних предметів інсталяцій до циклів фото відомих фотохудожників на чолі з **Борисом Михайловичем**, який особисто приїхав до Києва. Також 40 нових робіт, створених зірками світового контемпорарі спеціально для бієнале.

Описувати побачене в колишній цитаделі зброярів в одній статті – безглуздо. Хоча б через те, що зробити це просто неможливо (в ідеалі, писати варто було би про кожний проект і художника окремо). Зараз попередимо хіба про те, що одного-єдиного візиту до Арсеналу за для вдумливого ознайомлення з усім, що там є, очевидно замало. Втім, саме це є загальною проблемою для відвідувачів будь-якої великої світової бієнале сучасного мистецтва. Як зазначив

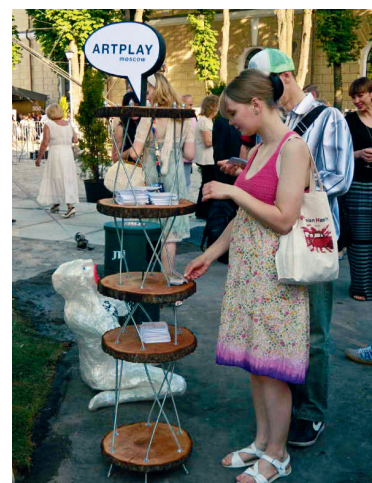
на прес-конференції перед відкриттям пан **Девід Еліот**, «усі гарні світові бієнале схожі між собою – і київська схожа на інші».

– На виставці ви побачите безліч скульптур, інсталяцій, світло-музичних шоу, – розповів куратор про композиційне рішення експозиції. – Але свій огляд почнете з невеличких кімнат, «кліток» авторства **Луїзи Буржуа**. Вони займають перші 200 метрів коридору. Клітина – це основна одиниця життя. З клітин складається людський мозок. Але камери у в'язниці по-англійськи теж називаються дослівно – «клітками». Фактично, ці «клітини» на виставці відбивають усю історію сучасного світового мистецтва. В інших частинах експозиції дивіться роботи з так званого пострадянського світу, Китаю і Монголії, які представляють інше, ніж на Заході, бачення сучасного мистецтва. Більшість об'єктів створені за останні 2–3 роки. Основний сенс сучасності полягає в тому, що ми не можемо зрозуміти її, бодай трохи не розуміючи минулого. Думати про майбутнє – основна функція мистецтва. Але і минуле не повинне використо-

уватися як в'язниця, місце, куди когось заточили, воно має бути платформою. Я сподіваюся, що з перегляду цієї експозиції ви внесете саме такі спогади.

P.S. Детально про експозицію і перебіг подій на Першій Київській міжнародній бієнале сучасного мистецтва Arsennale 2012 читайте в наступних номерах нашої газети.

Алла ЧЕРДИНЦЕВА

Мистецтво у Арсеналі – скрізь!

Зигмунт Краузе: «Писав для фортепіано, а вийшов майже концерт для цимбалів»

Зигмунт Краузе – всесвітньо відомий польський композитор і піаніст покоління 1970-х. Якщо в Україні це умовне десятиліття увійшло в музичну історію як «застійне», то в тогочасній Польщі уже «все було»: були свої класики й ті, хто хотіли писати по-новому (до останніх належав і Зигмунт Краузе). Із цих відмінностей між нами і ними ми й почали розмову з паном Краузе щойно по закінченні державних іспитів композиторів Національної музичної академії України імені Петра Чайковського, головою експертної комісії котрих він був цього року і напередодні киявського виконання Першого фортепіанного концерту Краузе за участю автора на відкритті XXII Міжнародного фестивалю «Музичні прем'єри сезону».

– Пане Зигмунте, які враження залишили твори молодих киявських авторів?

– Було цікаво послухати тих кільканадцять творів, які вельми пов'язані з традицією, утім, насамперед російською: маю на увазі Шостаковича, Прокоф'єва. І саме такі твори дуже добре технічно написані. Були також опуси, в яких композитори намагалися відійти від традиції, пробували писати так, як на Заході. Але відчувалося, що ці автори мають замалий досвід щодо знання і слухання західної музики.

– В Україні період 1960–1970-х пов'язується з принциповим оновленням естетичних орієнтирів, ламанням канонів і стереотипів. Яким чином відбувалися аналогічні процеси у Польщі?

– Якщо йдеться про естетичний перелом, то в Польщі це був рік десь 1956-й. Цей процес співпав із надзвичайно важливими політичними змінами – тоді прийшов кінець

Зигмунт Краузе

сталінським часам. У Польщі стали проводити фестиваль «Варшавська осінь», який презентував найновіші досягнення композиторів з усього світу. Польські митці дуже швидко змінили естетичне обличчя. Цей період був знаковим не лише в музиці, але й у кіно, літературі, візуальному мистецтві.

– Чи асоціюється цей етап з певним поколінням митців, як у нас?

– Я би сказав, і переломом поколінь. Адже, з одного боку, була старша генерація композиторів, таких як Лютославський, Бацевич, Шабельський, які змінили свою мову, а з іншого – прийшла молодь, котра не мусила змінюватися, а одразу «скочила» в нову естетику. Серед них

– Гурецький, Шеффер, Пендерецький та інші.

– У якому контексті державної культурної політики зараз існує польська сучасна академічна музика?

– Так як у будь-якій капіталістичній країні. Висока культура перебуває на маргінесах, фінансується погано. Минулого року ми організували Конгрес культури в Кракові, на який зібралася пара тисяч діячів, і змусили приїхати до нас міністра культури Польщі. Він обіцяв, що до 2014 року державний бюджет на культуру становитиме 1%, що значно ліпше у порівнянні з попередніми показниками. Утім побачимо, чи він дотримає слова.

– Розкажіть трохи про Ваш Перший фортепіанний концерт, написаний у 1976 році...

– Я, коли замислив цей твір, бажав (а я сам є піаністом) відірватися від традиційної схеми фортепіанного концерту. Проте єдине, що вдалося придумати, це – повторення звуку, через яке мені хотілося досягти ефекту тривання, плинності звучання. Однак, коли я закінчив твір і він був виконаний, то лише тоді зрозумів, що це майже концерт для цимбалів.

– А чому в оркестрі звучать електротітари?

– Історія така. Я написав цей концерт на замовлення фестивалю сучасної музики в Донаушингені у Німеччині. Він призначався для фортепіано соло, групи рок-музикантів і симфонічного оркестру. Втім виконати його тоді не вдалося – рок-група не змогла цього зіграти. Тоді я зробив інший варіант партитури, – з перших ескізів твору залишилися електротітари, три саксофони і два акордеони. Прем'єра відбулася того ж року в Донаушингені, я грав соло. Відтоді я виступав із цим концертом понад 80 разів у різних країнах – від Ісландії до Сінгапуру. Це – один із найбільш виконуваних моїх творів. Маю сказати, що партія фортепіано доволі імпровізаційна, вона звучить ніби трохи осторонь партії оркестру. І я щоразу граю трохи інакше, ніж записано. Така ідея цього твору.

Спілкувалася Олесь НАЙДЮК
Повний текст статті читайте в журналі «Музика»

Пісні від ювіляра

30 травня у столичному Будинку художника вшанували поета Миколау Томенка. Окрасою літературно-мистецького вечора з нагоди 75-річчя стало виконання зірками сцени пісень на слова знаного майстра слова.

Поет, прозаїк, драматург, заслужений діяч мистецтв України отримав привітання, від заступника голови Верховної Ради України Миколау Томенка, Шевченківської райдержадміністрації міста Києва. Ювіляра також привітали композитори та виконавці пісень на його вірші народні артисти України Олександр Василенко, Віталій Білоножко, заслужені артисти України Анатолій Лаврінчук, Оксана Калінчук, Петро Бойко та інші відомі митці, народний вокальний ансамбль «Зорянка», а також гордість Шевченківського району – Дитяча хореографічна студія українського танцю «Барвіночок», заслужений журналіст України Олесь Білаш, земляки із Черкаського земляцтва, однокурсники.

За особистий внесок у розвиток української літератури відповідальний секретар Київської організації Національної спілки письменників України Олександр Бакуменко вручив ювілярові «Почесну відзнаку» Спілки.

Поет прочитав свої вірші, Петро Бойко – сторінки зі збірки ювіляра «Трудова книжка матері», у якій відобразилося не легке трудове життя сільських жінок за умов тоталітарної системи сталінських часів. Найчастіше ж звучали пісні на слова Миколау Томенка, серед яких і прем'єри.

Коли пішов із життя талановитий письменник Василь Земляк, Микола Томенко та Ігор Шамо написали твір-присвяту «Пісня Сивого Лебедя», яку вперше виконав Віталій Білоножко. Народний артист звернувся до ювіляра: «З великою повагою до Вашого генія я буду співати Вашими устами і талантом»:

*«Боюсь, коли мене не стане,
Щоб не казали люди, не казали,
Що вік прожив я марно на землі...»*

«Коли поетичне слово перегукується з красивою мелодією, народжується гарна пісня», – сказала ведуча вечора Ніна Шаварська і нагадала, скільки артистів виконують пісні на слова Миколау Томенка. Вони вже майже чверть століття линути в ефірі Українського радіо, з телеекранів, концертних майданчиків. Їх співають відомі солісти і колективи, а саме національні заслужені: капела бандуристів імені Георгія Майбороди та капела «Думка», український народний хор імені Григорія

Микола Томенко

Верьовки. Твори увійшли до репертуарів Раїси Кириченко, тріо Мареничів, Віктора Шпортюка, Олександра Василенка, аматорських хорів та ансамблів.

Нещодавно поет подарував один із віршів композитору й співакові Анатолію Лаврінчуку. Ми почули пісню «Журавлиний клекіт», дипломанта минулорічного фестивалю «Прем'єра пісні».

Вокалістові вдалося передати легкий сум автора ліричної поезії, який не встиг натішитися земним раєм, а вже шлях на осінь повертає:

*«А літа, мов яблука червоні,
Котяться і котяться згори...»*

Уперше прозвучав романс композитора на слова ювіляра «А ти така ж красива». Думається, ця щемлива мелодія під гітарний перебір сподобається закоханим. У залі вона зірвала овації.

Анатолій Лаврінчук сказав: «Раніше писали на його вірші твори такі відомі композитори як Шамо, Білаш. Зараз їх із нами, на жаль, немає. А сам Микола Данилович скромний, не розкаже про свої вірші і не роздає їх усім, як деякі поети. Якби він так робив, то зараз його пісні звучали б скрізь, бо його чудова поезія пісенна, зі змістом».

На творчість Миколау Томенка свого часу звернув увагу відомий поет Андрій Малишко, який порадив поетові-пісеннику звернутися до Олександра Білаша. У їхній творчій співпраці народилося понад десять пісень. Після смерті композитора в архівах віднайшовся ще один твір – «Білі птиці снігів». Чудове прем'єрне виконання його подарували нам лауреат міжнародних конкурсів співак Олег Малик і лауреат всеукраїнських конкурсів Ольга Захарець (фортепіано).

Отримавши задоволення від свята поезії та пісні, шанувальники творчості Миколау Томенка побажали йому «многая літа!»

Світлана СОКОЛОВА

Поліжанровий художник, або Просто Марія Левитська

Нарешті відбулася наша зустріч із художником Марією Левитською, яка нещодавно випустила чергову прем'єру сезону в Національній опері України – «Дон Карлос» Джузеппе Верді. Окрім того, пані Марія працює і в драмі, і в кіно, і просто за мольбертом.

Про чоловіків ми кажемо: «Кавалер ордена такого-то». Щодо жінок же на Заході зазвичай говорять: «Дама ордена». Хоча у Марії Левитської чимало орденів і нагород та офіційно вона – Дама, але насправді – це по-юнацькому захоплена і дуже безпосередня людина. А ще...блискачча наїзниця!

– Пані Маріє, чим відрізняється художник, який працює в театрі, від колеги? Адже йому невідомі розкоші вернісажів та інші принади богемно-галерейного життя.

– Специфіка роботи сценографа, ймовірно, у тому, що в театрі він самотній, наче Дон-Кіхот. І не завжди у нього є свій Санчо Панса. У театрі багато акторів, танцівників і технічного персоналу. А художник-сценограф – зазвичай один. І він, як може, несе власну ідею «в маси».

Знаєте, коли я працювала в кіно художником з костюмів, ми із подругою-костюмеркою якось відмивали від бруду сорок пар чобіт. І вона у мене мимохідь спитала: «Маша, кажуть, ти вмєєш малювати?» Раніше вона над цим і не замислювалася: ми ж бо стоїмо і миємо чоботи, носимо костюми для акторів, хоч і проїхали разом пів-Європи! Але ж я не просто малюю, а переглядаю енциклопедії, перевертаю купу літератури, щоб знайти промінь або бантик на портретах Рембрандта. Утім це вже мій секрет. А видаю я – виробництво.

Що стосується режисерів, – для них не дуже важливе моє

Марія Левитська

володіння майстерністю живопису. Та зауважу, що, приміром, задник постановки в Національній опері України «Юланти» Петра Чайковського обіймає сім соток. А це майже дорівнює площі будівлі театру, якщо подивитися на неї зверху. І виконаний він нашими дивовижними художниками-виконавцями. Тож я повинна вмєєти малювати, як Ви думаєте?

– **Роками Ви повністю підпорядковуєтесь «цеховим законам» Національної опери...**

– Тут справа не в цехових законах. Я ж працюю і в балеті, і в драмі, і в кіно, і в опері. У кожному з цих жанрів переді мною постають різні завдання. Не будемо говорити про декорації, «пройдемося» по костюмах. У кіно костюм повинен зливатися з акторською особистістю. Бо камера в основному тримає крупні й середні плани. І якщо, наприклад, актор оберся обличчям на руку й камера на нього наїжджає, то навіть потертий гудзик або ниточка на манжеті несуть у собі точну характеристику епохи та героя. У балеті – інакше. Там костюм має доповнювати образ за допомогою пластики тканини. Важливим є й колір. Згадайте, як у «Ромео і Джульєтті» в Нірода з'являються фіолетовий, сірий і раптом вдалині виникає маленька помаранчева пляма – це Тібальт! Зал великий, хтось сидить на гальорці, але такі колірні рішення відразу допомагають глядачеві зрозуміти, що до чого. У драмі кожен актор багатифункціональний, рухливий. До того ж, його костюм мусить відповідати

літературним, філософським характеристикам персонажа. А в опері співак статичніший, він мало пересувається. Тому тут для мене найактуальніші силует і характер. Ну, а для побратимів по цеху важливо знати закони крою, текстуру тканини, технологію... У нас працюють фахівці високого класу. І вони відразу «счують», професіонал ти чи ні. Якщо «розкусять», що ти не дуже в матеріалі, – тоді горе тобі!

– **Ви зазнали слави «жабки-мандрівниці», іноді вас неможливо застати в Києві місяць за три поспіль. Це пристрасть?**

– Коли я навчалася в класі шостому, мріяла бути або істориком середніх віків, або мандрівником, або працювати в театрі. Як бачите, це все справдилося. В основному я ставила історичні опери і щаслива цим, оскільки люблю різні епохи і напрями. Пам'ятаю, коли ми з режисером Іриною Молостовою працювали над Моцартовим «Дон-Жуаном», я користувалася якимись «Історіями мистецтв» із «розмитими» фотографіями 1940–1950-х років. В інституті нам викладали, ілюструючи матеріал потертими чорно-білими слайдами, – це здавалося таким нудним! Пам'ятаю, я навіть отримала двійку з контрольної, тому що не змогла описати полотно «Мадонна з огірком». Але зараз перед нами відкрилися нові можливості. Напевно, мої подорожі – це вже пристрасть, що межує з одержимістю. Мені шалено цікаво! Адже шедеври наших великих колег (краще сказати – геніальних майстрів

минулого) написані на такому рівні, що той, хто не бачив оригіналів, не може уявити собі їхньої справжньої цінності.

Раніше світ був багатшим і мав ниточку, яка з'єднувала його з Богом. Знаєте, є канонічний сюжет, коли маріонетка П'єро відрізає свої нитки і, відсікши останню, падає... Так і ми відриваємося від славетних художників минулого. Україна зараз вільніша, але ми мало їздимо, навіть до найближчого зарубіжжя. Менше бачимо вистав. Ми до певної міри ізольовані, і я намагаюся заповнити цей вакуум.

– **Коли в Україні нарешті настане «сьогоднішній день» оперної сценографії? Усе-таки в цьому сенсі ми поки перебуваємо в минулому столітті...**

– Мені важко про це говорити, бо я – один із членів команди, яка працює над виставами. Але думаю, що причина насамперед у режисурі. Пригадую роботу з Андрієм Жолдаком над спектаклем «Кармен» (вважаю його однією з найкращих моїх робіт). Ми з ним їздили спекотною Іспанією, вивчали середовище. А потім він раптом сказав: «Ні! Буде холодно! Сніг!» Роль Ескамільйо хотіли доручити Анатолію Солов'яненку-старшому – оперному співакові поважного віку. Кармен мала йти від Хосе до нього – дуже відомого тенора. За моїм задумом сцена там трансформувалася у корабель. Згодом один із режисерів сказав мені: «А зі мною Ви так не працюєте!» На що я відповіла: «А Ви не просили!»

Та є ще один момент. Сучасні постановки часто здійснюються на дуже високому технічному рівні. При цьому кожна нова вистава йде пару тижнів, а потім змінюється. У нас же на сцені щовечора – інший спектакль. І, з суто механічних міркувань, немає часу міняти обладнання. Усе це – питання коштів. Тому ми й «пасемо задні». Раніше у нас була так звана дорога (коли панорама пливе, а герой стоїть на місці, як в «Сплячій красуні»). Але після ремонту театру це стало неможливим. Тож зараз я занадто часто використовую інший «фокус» – єдиний, що залишився (не казати, який саме). Так, у нас немає високих технологій, зате є високоякісні фахівці, – це своєрідна взаємозамінність...

Олександр МОСКАЛЕЦЬ
Фото з особистого архіву
Марії Левитської
Повний текст інтерв'ю
читайте в журналі «Музика»

НОВИНИ

КОНЦЕРТ ДЛЯ ФОРТЕПІАНО ТА ЄВРО-2012

Цьогорічний IX Міжнародний конкурс молодих піаністів пам'яті Володимира Горовиця проходить з 8 до 23 червня – паралельно з матчами Євро-2012. До столиці України прибудуть 79 конкурсантів із чотирнадцяти країн світу, серед яких: Азербайджан, Білорусь, Грузія, Італія, Канада, Китай, Латвія, Литва, Південна Корея, Російська Федерація, США, Україна, Франція та Японія. Змагатимуться представники різних піаністичних шкіл середньої (14–19 років) і старшої (16–33 роки) вікових груп.

Започаткований 1995 року, Конкурс пам'яті Володимира Горовиця дав п'ятку в мистецьке життя не одному десяткові молодих музикантів. За роки існування турніру у ньому взяли участь понад тисяча юних піаністів із 32-х країн. Конкурс став важливою культурно-мистецькою акцією, що якнайкраще сприяє інтегруванню України у європейський і світовий простір. Перемога в такому престижному змаганні – завжди свідчення високого рівня професійної майстерності піаніста.

Журі очолюватиме, як і в кілька попередніх років, композитор, народний артист України, професор, ректор Київського інституту музики імені Рейнгольда Глієра Олександр Злотник. До членства в журі запрошені авторитетні педагоги й відомі музиканти: Тетяна Роцина (Україна), Петер Пауль Кайнрат (Італія), Елеанор Вон (Китай), Томаш Хербут (Польща), Вадим Руденко (Російська Федерація), Лев Шугом (Російська Федерація), Яков Касман (США–Російська Федерація), Маріан Рибіцкі (Франція).

Кім Ко Вун (Республіка Корея)

В обох вікових категоріях буде присуджено по шість премій і вручено грошові винагороди. Володарі перших трьох місць отримують звання лауреатів і, відповідно, бронзові, срібні й золоті медалі. Також на конкурс запроваджено ряд спеціальних призів.

Надалі упродовж 2012–2014 років передбачені гастрольні концерти лауреатів IX Міжнародного конкурсу молодих піаністів пам'яті Володимира Горовиця в Україні, Грузії, Російській Федерації, США, Франції, Хорватії.

Урочисте відкриття конкурсу відбудеться 8 червня о 18 годині в Колонному залі імені Миколи Лисенка Національної філармонії України. Імена переможців ми дізнаємося перед заключним концертом 23 червня. Упродовж усього конкурсного марафону з Національної філармонії вестиметься он-лайн трансляція.

Що ж, побачимо, які результати порадують нас більше – конкурсу піаністів чи Євро-2012. Хочеться, щоб не розчарували як ті, так і інші.

Ольга ГОЛИНСЬКА

Всесвітній День захисту дітей – не просто чергове свято у календарі. Насамперед, це привід для дорослих замислитися, чого насправді прагнуть та про що мріють їхні діти. Про те, що (наперекір заявам усіх на світі скептиків!) сучасне молоде покоління – творче і, до того ж, має ідеали, а не лише прагматично налаштовується на комерційний успіх, свідчать, зокрема, його успіхи у живописі. До 14 червня за підтримки Головного управління культури Київської міської державної адміністрації в Національному музеї мистецтв імені Богдана та Варвари Ханенків працює виставка робіт випускників дитячих художніх шкіл та художніх відділень шкіл мистецтв міста Києва «Весняний Вернісаж». В експозиції – близько 80 найкращих творів юних художників у різних жанрах та техниках, від віртуозної графіки, якості виконання якої позаздрили б і дорослі професіонали, до барвистих батиків, що не поступаються найкращим взірцям народних майстрів. На відкритті виставки вчителі художніх шкіл в один голос зазначили, що в останні роки в Україні спостерігається справжній сплеск появи юних талантів у галузі образотворчого мистецтва.

Козятинська Аліна «Великдень»

Співробітництво між організаторами Конкурсу випускників дитячих мистецьких закладів Києва та колективом Музею мистецтв імені Ханенків стає доброю традицією. Виставка переможців цього змагання, найталановитіших юних митців столиці, відкрилася вже вдруге поспіль. Що ж стосується самого конкурсу, то він має ось вже понад 20 років історії. Його ініціатором незмінно виступає міська влада – Головне управління культури КМДА. Творчі роботи оцінює журі, до складу якого за традицією входять авторитетні члени Національної спілки художників України. Цього року з-понад 100 поданих робіт експерти обрали близько 80, які зрештою і склали експозицію у прославленому будинку, який колись належав відомим на весь світ меценатам та збирачам мистецтва Варварі і Богданові Ханенкам і віддавна вважається одним із найкращих музеїв світу.

Честь експонуватися у такому місці випала майбутнім вітчизняним Рембрандтам та Мурашкам не просто так. Роботи юних переможців привертають увагу розмаїттям жанрів, стилів і технік, матеріалів, барв, форматів і фактур. «Крім живопису

Весна талантів

На відкритті вернісажу

та графіки, на «Весняному Вернісажі» представлені розпис по шовку, скульптура, вітражі. Тут – ціла галактика ідеальних світів, візій і фантазій, спогадів і казок, передчуттів і сновидін. Опанування засад професійної майстерності поєднується з розкутим творчим пошуком, експериментом, грою. Твори дають відчуття непростий особистий шлях духовного, художнього, інтелектуального, чуттєвого зростання – зосереджений тут і тепер, на самому краю дитинства. А можливо – ми бачимо перші проби пера майбутніх Кричевських, Нарбутів, Архипенків, Яблонських?» – зазначає прес-реліз виставки. Ми ж від себе передовсім підкреслимо справді високий професійний рівень робіт переможців конкурсу.

Савчук Ольга. Пори року «Весна» (триптих)

З-поміж інших складно навіть «для себе» вирізнити найкращі роботи виставки. (Додамо, що, на жаль, організатори не вказали вік авторів, тож, порівнюючи, мимоволі наражаєшся ще й на застереження про нерівність можливостей юних художників через суто вікову специфіку, а зокрема, і різний життєвий досвід). Особисто мене найбільше вразила, поперше, графіка усіх без винятку учасників. Здається, що сплеск талантів з-посеред юних авторів, про який свідчили під час

Перетятко Софія, «Противлежність єдиного» (диптих)

урочистого відкриття вернісажу викладачі київських худшкіл, стосується, передусім, саме народження в Україні новітніх Нарбутів! Серед решти робіт можна виділити по-дорослому професійне – хоч зараз ілюструй дитячу книжку! – «Полювання» Данила Маруса. Втім, що стосується саме книжкової ілюстрації, «дорослістю» та безперечним знанням історії і традицій вітчизняного і світового мистецтва не меншу увагу привертає і гуашевий триптих «Архітектоніка шрифту» В'ячеслава Дубініна. А от виконаний кульковою ручкою й аквареллю «вітражний» «Рік Дракона» Аль-Азаві Даляля не залишить байдужими поціновувачів східного мистецтва. Адже юний митець дуже вдало, майстерно та вправно переосмислює традиції китайського та японського мистецтва, де в чому поєднуючи їх ще й з іконографією стародавнього Близького Сходу. Втім, на те він і Рік Дракона, аби тривати по всьому світові, а не тільки у Піднебесній.

Через цілком зрозумілу причину – це ж саме «Весняний Вернісаж!» – велику частину відібраних журі робіт-переможниць складають створені на тему «пори року». (Особисто мене просто зачарував філософічність змісту, професійність та складність самої по собі освоєної техніки, левкас Софії Перетятко «Противлежність єдиного»). Втім, з-поміж саме живописних робіт своєю «свіжістю» та сміливістю творчого пошуку помітно вирізняється «Світ у моїй голові» Єлизавети Огородко, створений у

Марус Данило «Полювання»

Мендришора Вікторія, «Аліса в країні чудес»

техніці сухої пастелі. От хоч зараз бери – і виставляй у «дорослій» галереї на виставці професійних художників!

Окрему і досить значну частину експозиції становлять батіки – і тільки дивуєшся подумки, нагадуючи собі, що ці диво-картини створили саме діти шкільного віку, а не титуловані майстри. Не задовольняючись створенням лише самого зображення, юні автори вигадливо експериментують ще й над рамками для своїх шедеврів. Як наслідок, прикрашене справжньою кольоровою ліпниною обрамлення «Пташиної ради» Федора Денисова саме по собі може слугувати арт-об'єктом. А у сукупності (батик із птахами на тлі осіннього листя) виглядає і взагалі неперевершеним взірцем теплого, домашнього дизайну, який милуватиме око як у дитячій кімнаті, так і у парадній вітальні.

Завершуючи короткий огляд виставки, слід сказати ще й про представлені тут взірці скульптури юних авторів. Власне, школярі-художники вкотре підтверджують високий клас української скульпторської школи як такої. (Адже не просто так твори саме київських майстрів прикрашають найбільші міста по всьому світу). Звісно, матеріали, якими послуговуються юні ваятелі, ще не камінь чи бронза – глина або гіпс, більш легкий у роботі. Але за якістю виконання і власне ідеями їхні творіння не поступаються іменитим дорослим. Тож, не дивно, що шедеври скульпторів-початківців привертають чи не найбільше зацікавлених поглядів на «Весняному Вернісажі». Зокрема, довго-довго відвідувачі милуються «Марокканським мотивом» Дмитра Костюка – фантазмагоричною у своїй пластичності та поєднанні кольорів і матеріалів символічною поставою з гіпсу і вітражного скла. Що ж, за долю вітчизняної скульптури (як і малярства, і декоративно-ужиткового мистецтва) у найближчі роки і десятиліття турбуватися не доводиться. Якщо тільки у Києві (а скільки ще є талантів за межами нашої столиці!) підрастає стільки гарних, талановитих і професійних навіть у юні роки митців, невдовзі весь світ ще заговорить про Україну як країну, звідки пішло новітнє Відродження у культурі. Принаймні, дуже хотілося б на це сподіватися.

Підготувала Алла ЧЕРДИНЦЕВА

Дзвінкоголосий «Орелі»

2–3 червня голоси трьохсот юних учасників фестивалю «Орелі» пролунали над Співочим полем у Музеї просто неба в селі Пироговому на околиці Києва.

Всеукраїнський фольклорний дитячий фестиваль став справжнім подарунком маленьким громадянам нашої держави з нагоди Дня захисту дітей. Аж два дні розваг, майстер-класів, зустрічей із письменниками, частувань українськими стравами та катань на підводі територією Музею!

Організували свято Національний центр народної культури «Музей Івана Гончара» та Національний музей народної архітектури та побуту України, де фестиваль і відбувся.

Свої вироби представили понад 100 майстрів, тому зелена галявина дуже швидко розквітла яскравими віночками на дитячих голівках та етнічним вбранням. Діти із задоволенням гойдалися на традиційній гойдалці «Орелі», бавилися народними ляльками, пробували зіграти на сопілці, окарині та свистунці «зозулиці» – неофіційному талісмані Євро-2012. Малеча мала нагоду ще й із соломи плести, ткати, випікати пряники та жайворонків із тіста – діяло понад 20 робітень з народних ремесел.

Обряд «Вербова дощечка»

Виступили близько 20 дитячих фольклорних колективів з усієї України та спеціальний гість – гурт Попрадчан із словацького міста Попрад. Вони показали весняні та літні обрядодії, пісні, ігри, забави й танці.

На відкритті ми побачили давній обряд, яким запрошують сонечко – «Вербова дощечка»: учасники в етнічному вбранні, переплвши руки, утворили місточки, по якому пройшов хлопчик під супровід пісні. Чотирирічний Ростик Шевченко доставив до сцени кошик, повний жайворонків із тіста – провісників весни і літа.

Весняно-літню обрядовість Слобожанщини показали діти з народного художнього фольклорно-етнографічного колективу «Вербиченька» із селища Нова-Водолага Харківської області. Малеча відтворила фольклор, записаний у бабусь і дідусів під час експедицій. У програмі «Перед лицем Зеленої неділі» згадали жайворонків, со року, лелеку та виконали троїчні пісні. Одягли дівчину тополею і «водили від села до села». Показали, як грають: «в голуба», «в сороку», скакали на палиці, імітуючи коня. Дівчатка у віночках із зілля зачарували публіку

безпосередністю і чистим звучанням високих голосочків.

«Показати себе і подивитися на традиційну культуру інших регіонів важливо», – переконана Ольга Коваль, одна з керівниць «Вербиченьки». – Ми у захваті від фестивалю, було б чудово проводити такі в усіх куточках країни.

Фольклорний гурт «Щедрик» із міста Славута Хмельницької області продемонстрував веснянки, записані в їхньому краю. Його учасниця Дар'я Форсюк вподобала фестиваль за те, що можна завести нові знайомства.

Спеціальний гість відкриття – співачка Ілларія помилила слух присутніх авторською піснею «Долиною», стилізованою у фольклорному стилі. Маючи грецьке коріння поряд із українським, виконавиця вивчає фольклор грецького та інших народів. У піснях, базованих на етнічних мотивах, Ілларія поєднує сучасні тенденції з архаїчною манерою виконання. Ідея її творчості – знайти спільні риси музики світу і робити твори, цікаві слухачам у будь-якому куточку Землі.

У цей день співачка разом із дітками вперше зробила лялькотанку. Навчилася робити подібну й Мар'янка Леоненко,

учениця київської гімназії № 179. «Така гарна! Можливо, когось навчу її робити. Хочу поліпити коників із глини, розписати крашанку», – ділиться планами дівчинка.

Майстер Людмила Проценко пояснює: «Робимо ляльчку за традиціями Полтавщини. Заняття народними ремеслами корисні тим, що прищеплюють культуру. До нинішнього року в школах були години для гуртків, нині ж їх ліквідують, відведений час забирають. Куди дітям іти? Добре, що є такі свята».

«Не доспи, не доїж, а дитину потіши!» – цей девіз заходу став для подружжя Леоненків вирішальним. Цікаво тут і мамі, викладачу Київської дитячої академії мистецтв Яні Леоненко, оскільки навчання дітей музиці та співу вона ґрунтує на фольклорі.

«Тішити, що пісні мають різні варіанти. Я знаю один, а гурти співають свій, регіональний. Прекрасне автентичне виконання ліричних пісень, весняно-літніх гаївок. Я знайомих по консерваторії зустріла, які займаються автентичним фольклором. Це Ілля Фетисов, який із Сусанною Карпенко утворив самобутній родинний гурт. Вона співала у супроводі дрімби. Обидва – з гурту «Божичі»».

Шанобливо дивилися дорослі й малі виступи кобзарів – учасників фестивалю «Кобзарська Трійця».

І дорослим, і малим прислухався фестиваль. Від них – спасибі, і щасливого майбутнього тобі, дзвінкоголосий «Орелі»!

Русичі, монголи, східні танці

Свідками життя та побуту колоритних персонажів середньовіччя стали гості фестивалю «Київська Русь XIII сторіччя». Дійства відтворили неспокійну добу міжусобних воєн, в яку знаходився час і для розваг.

Захід був присвячений 1530-річчю Києва, 1150-річчю зародження держави Київська Русь та 1130-річчю проголошення Києва його столицею. З нагоди відкриття фестивалю пролунали вітання, яке передав організаторам і учасникам міністр культури України Михайло Кулиняк.

Спочатку споглядання театралізованих постановок у Центрі культури та історії «Парк Київська Русь» у селі Копачів Обухівського району на Київщині не віщувало грізних подій. Постановка за мотивами Билини про Апостола Андрія Первозванного у виконанні акторів Парку розповіла, як Київ Києвом став. Ми побачили, як засівали поля, билися на списах та водили хороводи пращури нинішніх мешканців Дніпровських берегів – поляни, почули слова Андрія Первозванного: «На цих горах буде місто велике» і побачили, як він благословив їх. Але мріяли поляни про кращі часи, чекаючи на вождя великого.

Високо на валу пропливла перед очима вражених глядачів

тура із Києм, Щеком і Хоривом та сестрою їхньою Либіддю.

Парадом пройшли учасники фестивалю із найвизначніших клубів історичної реконструкції України та зарубіжжя.

Потім тональність дійств помінялася, бо почули ми сказання про страждання людей від розбрату княжого, що тривав 400 років! Могутньою стала Київська Русь, та пересварилися між собою сини й онуки Ярослава Мудрого...

Понад 500 кращих бійців клубів історичної реконструкції представили того дня глядачам масову реконструкцію міжусобних воєн XIII–XIV століть. Головною подією фестивалю стала масова денна битва клубів історичної реконструкції України, Росії та країн Європи «Міжусобиця Древньої Русі». Не шкодуючи ні обладунків, ні воїстину «живота свого» зішлись в поєдинках воїни князів Мстислава Удалого та Юрія Всеволодовича.

«Ми намагалися гуманно битися, бо обладунки головним чином російські та монгольські, і російські мають більше відкритих, незахищених місць. Тому бої були неважкими, але приїхали ми не за ними, а подивитися як зроблені обладунки, бо мало де побачиш російських дружинників у правильно зроблених обладунках», – пояснив Роман Баранас,

Воїни готові до бою

капітан команди-переможниці клубу «Реста» з російського міста Мінеральні Води Ставропольського краю. Побувавши на різних фестивалях, гість Парку запам'ятав – реконструюють частину фортеці або башти, а тут – ціле місто! Він зізнається – такого ще не бачив. Для нього це дивно, і справді цікаво. Сам Роман виглядав дуже мужнім в обладунках князя Далмонта, зроблених професійним ковалем.

Після бою, який йому допомогли провести реконструктори, відвідувач парку Володимир, вдягнений в обладунки, ставши на одне коліно, освідчився в коханні Юлії. Романтична подія вигідно прикрасила фестивальний

день, де відтворювали грізні воєнні реалії. «Тут набираєшся позитивної енергії, духовної слов'янської сили», – сказав Володимир. Відвідувачі парку висловлювали також захоплення видовищністю масових запеклих поєдинків русичів на кочівників.

Організатори щоразу пропонують відвідувачам парку нові цікавинки. Ось і цього разу ми побачили виставу з наступним сюжетом.

Перс Хакім, який мандрує світом через Київську Русь, запитує київського князя Олександра: «Чи можна зупинитися у твоїй країні, щоб взяти її мудрість і поділитися своєю?» Той не може відмовитися, бо ж

кожному правителю необхідне підживлення мудрістю. Олександр із Хакімом обмінюються думками щодо управління країною, особистого життя та отроків.

На святі глядачів Олександр і Хакім звеселили й себе і глядачів спогляданням танців у виконанні дівчат зі Сходу, подарованих Хакіму його братом, який постійно воює.

Олександр Андрієнко, головний режисер театру «Парку Київська Русь», організатор видовища, пояснює:

«Ми розвиваємо східний сектор, оскільки Русь зі Сходом тісно переплетені – вони то воювали, то дружили, то династії утворювали».

У нас є також дитячий майданчик, де на основі стародавніх забав намагаємося прищепити дітям ігрову культуру пращурів. Я опікуюсь також мандрівним театром скоморохів, театром імпровізації. Актори серед відвідувачів Парку розігрують міні-сценки та пародії».

Того дня глядачі побачили також трюкові постановки каскадерів від кінного театру «Анкор», отримали грамоти від Нестора Літописця, фотографувалися на пам'ять із вікінгами, каталися на конях, а на майстер-класах від народних умільців виготовляли сувеніри на згадку.

Сторінку підготувала
Світлана СОКОЛОВА

«Афінські вечори» актриси

Нерідко чуємо розповіді акторів, як вони мріють зіграти ту чи іншу роль. І про всілякі перешкоди на цьому шляху. Та небагато хто здатен не просто чекати милості від долі, а й наближати мету конкретними вчинками. Серед них – одна з провідних актрис Київського академічного Молодого театру, народна артистка України Тетяна Стебловська. Два роки тому, коли бракувало коштів на реквізит для вистави «Моя дорога Памела», вона не пошкодувала власних речей. А вподобавши п'єсу сучасного російського автора Петра Гладиліна «Афінські вечори», профінансувала постановку однойменного прем'єрного спектаклю. І блискуче грає в ньому головну роль.

– Тетяно Володимирівно, така розумна й душевна вистава, яка вказує світло в кінці тунелю, – сьогодні рідкість. Ваша героїня є її емоційним центром. Як виник цей задум?

– Через півроку після постановки «Моєї дорогої Памели» Дж. Патріка, де я зіграла також дуже дорогу для мене роль, захотілося працювати далі. Завліт Анастасія Натяжна дала мені почитати п'єсу «Афінські вечори». Я прочитала – й закохалася. Фільм за цим твором за участю Ольги Аросевої, Галини Польських, Льва Дурова я ще тоді не бачила (свідомо подивилася його вже після виходу вистави). І почала вести перемовини. Це було влітку, більшість працівників відпочивали, але наш художній керівник Станіслав Мойсєєв залишався в театрі. Я заговорила з ним про вподобану п'єсу. Він її знав, але ще раз перечитав. Сказав, що комедія цікава, варта уваги. І все ніби добре, за винятком одного – відсутності коштів. «Я тільки за, Тетяно Володимирівно, – сказав

Тетяна Стебловська у виставі «Афінські вечори»

Станіслав Анатолійович, – але шукайте спонсорів». Тож розпочала пошук. Паралельно думала про майбутнього постановника. Режисери Молодого театру були зайняті на репетиціях, а мені давно хотілося попрацювати з Ігорем Славінським. Він ознайомившись з п'єсою, одразу погодився й запросив художницю Марію Погребняк. Тривала праця над перекладом. А найдовше я шукала гроші. Ходила по спонсорах, ніхто не відмовляв, усі обіцяли, але казали: «Не зараз, почекайте до осені». А потім – «до Нового року», «до весни». Врешті я зрозуміла, що з цим зволікатимуть нескінченно. І тоді сказала художньому керівникові, що ладна оплатити власним коштом роботу запрошеного режисера, художника, костюми й реквізит. Після цього стартували репетиції. Завжди дуже важливим є розподіл ролей. У нас підібралася чудова команда. Це мої улюблені актори. Насамперед було вкрай важливо, хто гратиме онуку моєї героїні, яка є по суті її духовним продовженням. І в нашій трупі є така

актриса – Валерія Ходос. Пізніше ми ввели й другу виконавицю цієї ролі випускницю акторського курсу Станіслава Мойсєєва у Національному університеті театру, кіно й телебачення імені І. Карпенка-Карого Марію Пустову і задоволені її грою. У виставі

загорітися ідеєю. Чим так надихнув цей матеріал?

– Мене взагалі хвилюють теми, пов'язані з духовністю. На жаль, бездуховним нині є телебачення, ті самі тенденції переважають і в театрах. Батьки обмежені у можливостях виховання дітей,

Духовні засади в людині є вкрай важливими для всього її подальшого життя, хоч б яку професію вона обрала

склався гарний акторський ансамбль. Дочку моєї героїні Людмилу грають Світлана Бочарова й Наталія Кленіна, зятя, Бориса Олегавича – народний артист України Олександр Безсмертний і заслужений артист Станіслав Боклан, Антона – Кирило Бін та Анатолій Сомик. Нам комфортно працювати разом. Усі ми любимо наш спектакль, граємо його з душею і з величезною відповідальністю. А так буває не завжди.

– Тетяно Володимирівно, аби зважитись на такий вчинок, як ваш, треба не на жарт

тому що дбають насамперед про заробітки. В кого є бабусі, то ще слава Богу. А в кого їх немає? Діти сидять перед моніторами комп'ютерів і телеекранами, і їхні душі аж ніяк не збагачуються. А духовні засади в людині є вкрай важливими для всього її подальшого життя, хоч б яку професію вона обрала. Тому й привернула мою увагу ця п'єса, де йдеться про пріоритет вічних загальнолюдських цінностей.

– Ваша героїня Анна Ростопчина – аристократка, яка пройшла кризу суворі випробування, але зберегла себе. Приїхавши в гості до дітей, їй вдається зробити майже неможливе – гармонізувати взаємини у родині дочки, де панує відчуження. Створюючи цей образ, використовували власний життєвий досвід?

– Так, я втілила на сцені свій принцип стосунків із молоддю. З моєю онукою Танею, як свого часу і з сином, я завжди намагаюсь говорити не з позиції свого віку й досвіду. Надзвичайно важливо стати на місце молодшої людини, спробувати зрозуміти її точку зору, світогляд. Це потрібно для того, аби вона відкрилася й усвідомила правильність чи помилковість власного вчинку. А повчання менторським тоном одразу спричинить відторгнення. Коли виховувала сина, радилася з ним щодо доленосних для нас змін, зокрема й у моєму особистому житті. З онукою Танечкою щоліта разом відпочиваємо в Миргороді. Вона часто зв'язується мені у

сокровенному, знаючи, що я не зраджу. Та інколи попереджає: «Бабусю, не кажи про це ні татові, ні мамі». Я заспокоюю її: «Звісно, це залишиться поміж нами». І дотримую слова. Тому мені близька ситуація, коли у виставі юна онука моєї героїні розповідає їй першій про свою вагітність. Тому що боїться повідати про це батькам, для яких головне – кар'єра дочки. Бабуся сприймає звістку захоплено: «Маніфік!» – вигукує вона. Підтримка рідної людини окрилює дівчину, і вона повідомляє батькам своє рішення народити дитину.

– Які ще риси вдачі Анни Ростопчиної імпонують вам?

– Душевна шляхетність, яка простежується в її ставленні до людей. Зокрема, до коханого чоловіка Костянтина. Їхні стосунки не були безхмарними – він полюбив іншу жінку – Марину. А згодом, коли представницю графського роду ув'язнили, вони поборалися. Але Ростопчина прийняла їх обох без злості, заздості, бажання помститися. Вона відлітає в Париж, аби «доторкнутися рукою до його імені на обеліску», й промовляє: «Я так хвилююся, ніби побачу Марину й Костю живими».

– Прототипами цього образу, мабуть, є реальні відомі особистості. Зокрема, аристократки по крові й духу Марія Капніст, Наталія Рикова. Остання після 20-річного перебування в таборах на запитання: «Яких людей на Землі більше – добрих чи поганих?», не вагаючись, відповіла: «Звичайно, добрих».

– У тих ситуаціях, коли люди переживають багато горя, вони поведуться по-різному: одних це озлоблює, інших, навпаки, спонукає робити добро. Людина впродовж життя недоотримала доброти, і тому хоче компенсувати це. Мені це властиво й зрозуміло.

– Тетяно Володимирівно, а як поставилися в театрі до вашого вчинку?

– Багато хто не вірив, що «Афінські вечори» з'являться на сцені. А коли побачили, що задум здійснився, замислились. Коли мене питають, де я взяла кошти, відповідаю: «У банці. Скляній». Кажу колегам: «Хочете зробити виставу, зіграти роль – робіть це». Так, для цього треба відмовляти собі в багатьох потребах, збирати гроші. Для мене, наприклад, важливіше зіграти у виставі, ніж купити шубу. Тому витрачених грошей не шкода. Я вважаю, що робота на сцені має дарувати моральне задоволення.

– Які ваші плани на майбутнє?

– Плани є, але не хочеться їх озвучувати. Потрібен час, аби поповнити оту свою «трілітрову скляну банку».

Сцена з вистави

Притча про відсутність любові

Життя починається з любові. Смерть – з її відсутності. Відстань між народженням і вмиранням – це любов. Порушення ланцюга провокує війни. Такою є філософська транскрипція нової вистави Донецького національного академічного українського музично-драматичного театру «...перетворилися на білих журавлів» у постановці Заслуженого діяча мистецтв України Василя Маслія.

Сучасну притчу про любов і смерть під назвою «Пел соловей, сирень цвела» за п'єсою Олександра Селіна донецький глядач уже мав нагоду побачити. 2007 року в рамках гастрольної програми її привозив Новий московський драматичний театр. Відтоді донеччан не полишала думка про створення власної, донецької солов'їної пісні. Хіба що в трактуванні укмуздрами замість солов'я з'явилися журавлі.

За слов'янськими віруваннями ці птахи були наділені особливою силою, вважалися божими посланцями, що пов'язують між собою світи живих і мертвих. Вони виконували функцію провідників, супроводжуючи душі померлих до місця їхнього довічного перебування, а навесні приносили душі немовлят, які мали невдовзі народитися. Той журавлиний образ якнайкраще відображає зміст вистави-притчі. Рядок, запозичений з відомої пісні Марка Бернеса, став її назвою, адже в ньому уже закладено і сюжет, і тему...

Оселили «журавлів» ближче до неба, на четвертому поверсі. Саме там розташована Мала зала. Зовсім не дивує, що для такої масштабної, важкої теми що розкриває сутність і природу війн, обрали неочікувано компактну форму і місце.

Мала зала має особливу ауру і все в її межах видається у кілька разів збільшеним чи, за потребою, зменшеним. Так, немов

Рінат – Максим Жданович, Зігфрід – Костянтин Банніков, Олексій – Іван Безсмолий у виставі «...перетворилися на білих журавлів»

досліджуємо під мікроскопом, як народжується в серці людини конфлікт. Він виникає безпідставно, беззастережно, з діалогу. Приведений у дію, провокує агресію, а далі переростає в сутичку, руйнацію. І там, де щойно панували мир і довіра, заявляє свої права справжня війна.

Один із персонажів вистави – Смерть – у таких умовах відчувається майже буквально, і від її близькості завмирають м'язи. Це не випадковий ефект, адресований передусім молоді, тим, хто вже зараз мав би розуміти і знати більше, адже тільки через розуміння приходить відповідальність. Нам демонструють це наочно. На прикладі трьох молодих солдатів, бійців, які загинули під час свого першого в житті бою. Їхній конфлікт проєктується на суспільство, а надто, на людство загалом.

Для одного з хлопців рішення піти на війну було питанням власного вибору, інший керувався ідейними переконаннями, для третього це був вимушений

крок. Але все це не мало значення, коли стався вибух. Утім, доля дала шанс спокутуватися. І за мить до смерті душі трьох перетнулися на межі світів, потрапили в так звану наносекунду. Саме ця нетривка мить відведена їм, аби збагнути, що сталося, і чому сталося саме так. І зрештою, вони доходять висновку і присягаються – «ми більше ніколи не будемо воювати». Але що означає для померлих «ніколи»?

Показово, що природа часу у виставі – категорія досить відносна. Виставу, зроблену у формі влучної метафори, сприймаєш майже одним ковтком, тоді як герої за цей час проходять тривалий шлях пошуку і спогадів, що могло б тривати не одну годину чи навіть добу. Глядач непомітно для себе включається у гру, прагне віднайти своє місце в часовому розрізі, але згодом усвідомлює, що за півтори години перегляду він зафіксував лише те, що всі події насправді тривали одну мить. Така омана міцно тримає увагу.

Простір глядацької зали та сцени вирішені у формі трикутників, лише одна відмінність – на сцені пісочниця. Пісок увібрав у себе всі символи притчі, виказуючи нетривкість життя, спустошеність і формозміни. Він першим вступає у дію. Сотні малих пасочок, вибудованих з піску, малюють в уяві незліченну кількість могил, що їх посяла війна. І жахає, що всі вони руйнуються легким дотиком.

Над удаваним кладовищем згусла темрява. Тісна й безкінечна. Замість неба – трикутник зеленої соковитої трави, крізь яку пробивається промінь сонця. Падаючи на пісок, промінь перетворюється на відеопроєкцію. В ній виникають і одразу ж тануть спогади: юність, радість, любов, на яку бійцям не вистачило часу, адже війна. Не вистачило їм і життя. Єдине, що залишилося – ця мить. І ввижається товаришам, що вони потрапили в ідеальне суспільство. Тому тішаться і радіють, як легко в ньому виконуються всі забаганки. Ось Жінка в білому приносить

матрац, книжки, їжу, напої... А он, в озері, карась приятелює зі щукою! Світ таки влаштований ідеально!.. Аж доки до рук не потрапляє зброя. Теж – за власною забаганкою. Ідеальний світ руйнується. Людська природа дала збій.

Перший – Олексій (Іван Безсмолий), Другий – Рінат (Максим Жданович), Третій – Зігфрід (Костянтин Банніков). Росіянин, башкир, німець. Друзі чи вороги?

На такому глибокому рівні усвідомлення побудована вся вистава. Показово, що для Василя Маслія це дебютна робота, вперше головний балетмейстер Донецького укмуз-драмтеатру замість звичного для нього набору інструментів – музики і пластики – мав використати статику миті й геометрію простору. Досягти бажаного результату вдалося у співпраці з художником-постановником Володимиром Медведем. Впоралися й актори. І. Безсмолий та М. Жданович у Донецькому театрі новачки. Але довірити їм великі психологічні ролі не було ризиком. У хлопців грає і природна молодість, і виважена вдумливість. К. Банніков більш стриманий і ніби щось залишає в собі, чим надає своєму герою певної напруги. Олена Мартинова (Жінка в білому) концентрує увагу на персонажі завдяки щільній енергетиці, яку їй вдається утримати від початку до кінця вистави.

Перетинаючи лінію трикутника, за якою ще певний час існують душі померлих, жінка в білому ніби відкриває шлях у перехрестя світів. Чути серцебиття... Лунає журавлина пісня... Вона про тих, хто не повернувся. Але ми ще маємо час – і на власну відповідальність, і на життя, і на любов... Чи не так?

Ірина GERMANIUK
Фото В'ячеслава ПАЩУКА

Жінка у білому – Олена Мартинова, Олексій – Іван Безсмолий у виставі «...перетворилися на білих журавлів»

Остання наносекунда до вічності

Епоха Миколи Гвоздя

У червні минає два роки, як пішов із життя видатний митець – народний артист України, генеральний директор, художній керівник і головний диригент Національної заслуженої капели бандуристів України імені Г. Майбороди Микола Петрович Гвоздь.

З його іменем пов'язана ціла епоха в житті провідного українського мистецького колективу, яким він керував упродовж тридцяти трьох років. Аби окреслити бодай коротко цю епоху, кинемо ретроспективний погляд на історію капели, мотра не має аналогів у світовій музичній культурі, і в якій кожен артист є водночас і високопрофесійним співаком і музикантом.

Склався цей колектив не водночас. У 1918 році за сприяння гетьманської влади бандурист-віртуоз Василь Ємець, маючи не за освітою, а від Бога неабиякий хист, згуртував під власною орудою спершу 7 кобзарів і створив «Кобзарський хор», а згодом збільшив його до 12-ти учасників. Це був аматорський колектив. За своїм інструментарієм, репертуаром та традиційною кобзарською манерою виконання колектив мав яскраво виражене національне обличчя.

Аматорським цей колектив залишався і в наступні часи, коли, починаючи з 1924 року, капелою керували Г. Андрійчик, Г. Копан, М. Опришко, Б. Данилевський.

Оскільки київському колективу судилося у 1935 році об'єднатися з полтавською капелою бандуристів, то варто зазначити, що ця капела, керувана грамотним педагогом-бандуристом В. Кабачком і опікувана Г. Хоткевичем, теж була аматорською.

З об'єднання Київської та Полтавської капел було створено «Першу зразкову капелу бандуристів Наркомосу України», у штаті якої було 24 чоловіки, а керівником призначено М. Михайлова – талановитого диригента, випускника Музично-драматичного інституту ім. М. Лисенка. Утім жорстка вимога поставити діяльність капели «до послуг пролетарської культури», численні виснажливі гастролі по республіках Радянського Союзу, суворі репресії і постійна цензура стали на заваді творчому зростанню колективу.

Тяжкого удару завдала капелі війна. У квітні 1946 року в Україні поновлено діяльність капели бандуристів зі штатом 40 чоловік. Її керівником став високопрофесійний хормейстер О. З. Мінківський. До її складу увійшли 15 бандуристів, які були в капелі до війни, решту – добирали з інших професійних та аматорських колективів. Серед них було чимало й таких, які зовсім не володіли бандурою...

Почавши з поновлення краєвих творів довоєнного

репертуару, О. Мінківський водночас працює над новими обробками, поліпшенням оркестровки, змінює композицію окремих творів, завдяки чому свіжими барвами заграли «Од Києва до Лубен», «Український тропак», «Ой, джигуне, джигуне». Він здійснює цікаві обробки хорових творів, залучає до співпраці провідних композиторів, домагається вдосконалення музичного інструментарію, впроваджує бандуру з механікою перемикання тональності.

За більш як чверть століття професору О. Мінківському вдалося створити чоловічий колектив високої вокально-хорової культури. Проте оркестрова складова капели залишалася слабкою, оскільки в капелі було лише кілька професійних бандуристів.

Капелою бандуристів диригує М. Гвоздь

Не змінилася справа на краще і впродовж трирічного керування капелою хормейстера Г. Куляби, який до того ж зробив репертуар капели наполовину російськомовним... Супровід же капели залишався неадекватним: з 60-ти артистів у капелі було лише 5–7 бандуристів зі спеціальною середньою або вищою освітою, решта – володіли бандурою на самодіяльному

рівні. Тому акомпанемент бандур завжди «підтримувався» баянами, цимбалами та іншими інструментами. Етапом у творчому житті капели став прихід до керівництва Миколи Петровича Гвоздя – високопрофесійного бандуриста-віртуоза, диригента, автора оригінальних обробок та аранжувань музичних творів, здібного організатора.

Микола Петрович Гвоздь народився 9 червня 1937 року в м. Дніпропетровську в сім'ї залізничника. В дитинстві проявив любов до бандури і, отримавши перші уроки гри у шкільного вчителя, став учасником хлопчачої капели бандуристів заводського палацу культури. Потім були: Дніпропетровське музичне училище і Київська консерваторія.

Співає соліст капели, заслужений артист України О. Юхименко

М. Гвоздь з Народним артистом України А. Солов'яненком

мав жоден з його попередників. Він мав власну концепцію цього мистецького колективу. На його думку, це мусить бути високопрофесійний чоловічий хор, супроводжуваний таким же акомпанементом бандуристів. І якщо міцний хор уже вдалося створити О. Мінківському, то відповідний оркестр ще належало сформувати.

На відміну від О. Мінківського, який набирив переважно професіоналів-вокалістів, а супровід у капелі здійснював перший ряд бандуристів, М. Гвоздь намагався комплектувати капелу першочергово з професійних бандуристів, які мали певні вокальні дані.

М. Гвоздь домігся помітної злагоди могутніх чоловічих голосів із ніжними звуками оркестру бандур. Наприклад, хор «Думи мої» на слова Т. Шевченка в обробці М. Гвоздя має складну гармонійну будову.

Інший характер музики мають закарпатська народна пісня в обробці М. Гвоздя «Ой, Марічко, чичери» та українська народна пісня «Якби мені черевички» в обробці О. Кошиця, де жартівливий, грайливо-танцювальний характер творів досягається не тільки майстерним співом, а й надзвичайно вправною грою бандуристів, змінним темпоритмом, частими синкопами.

Однією з характерних ознак капели часів М. Гвоздя є тяжіння

до великих хорових полотен. Серед них епічний хор К. Стеценка, «Моліться, братія», і його сповнена глибокої внутрішньої емоційності кантата «У неділеньку святу», і хор «Гайдамаки» з однойменної опери О. Білаша.

Показником мистецької зрілості капели є й те, що з нею в різні часи співпрацювали видатні співаки-солісти. Як і за часів О. Мінківського, коли з капелою виступали І. Козловський, Б. Гмиря, І. Паторжинський, з капелою часів М. Гвоздя співали Д. Гнатюк, Д. Петриненко, А. Солов'яненко, М. Стеф'юк, І. Пономаренко, М. Огренич та інші.

Слід особливо подякувати М. Гвоздю, що поряд з ветеранами в капелі щасливо приживаються, проявляючи свою творчу особистість, молоді артисти І. Ткаленко, В. Трибель, І. Рева, М. Куценко, М. Воловоденко, А. Коренівський, С. Захарець, Р. Яницький та інші. У капелі під керівництвом М. Гвоздя стали заслуженими артистами молоді перспективні бандуристи Р. Шевченко та В. Голубничий.

Понад 15 років працював у капелі другим диригентом народний артист України Григорій Верета. А коли перейшов на педагогічну діяльність, його посаду перебрав на себе талановитий молодий диригент Андрій Козачок, який уже 10 років працює в капелі, а в останній час, коли М. Гвоздь тяжко хворів, проводив гастролі, концерти.

Десятки і сотні тисяч шанувальників бандурного мистецтва, які бували на концертах капели, бачили їх виступи на телеекранах, чули по радіо, низько вклоняються пам'яті Миколи Петровича Гвоздя. Оцінюють час його керівництва капелою бандуристів як епоху, сповнену активного творчого пошуку і впевненого професійного зростання її до рівня титульного мистецького колективу української нації, який гідно репрезентує національну музично-хорову культуру в Україні і світі.

І дуже б хотілося, щоб за нового керівництва капели, здобутки цього колективу не втрапились.

Леонід ЧЕРКАСЬКИЙ,
заслужений працівник
культури України

Цей недоспіваний романс...

Ну в кого серце не огорне щирим теплом від пісні «Доня моя, донечка»?

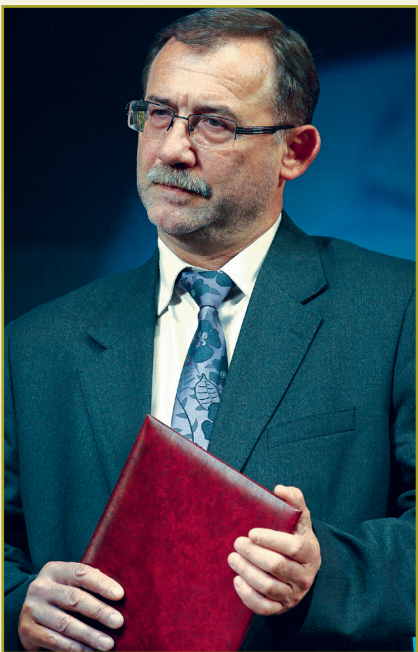
Автор слів цієї чудової пісні та ще понад двохсот пісень, автор понад двадцяти книг сьогодні на сторінках нашої газети. Це – відомий український поет, прозаїк, журналіст Олексій КОНОНЕНКО.

Олексій Анатолійович Кононенко народився 23 серпня 1957 р. в селі Роздоллі Компаніївського району Кіровоградської області.

1978 р. закінчив філологічний факультет Кіровоградського державного педагогічного інституту (російська філологія). Працював в ЦК ЛКСМУ та Міністерстві освіти України. Завідував відділом культури газети «Дзеркало тижня». Нині – начальник управління видавничої справи Держкомтелерадіо України.

Заслужений діяч мистецтв України, лауреат Всеукраїнської літературної премії ім. Івана Огієнка, дипломант Міжнародного поетичного конкурсу ім. О. С. Пушкіна.

Пропонуємо нашим читачам поезію з щойно виданої збірки митця **«Щоденник чоловіка на межі сторіч»**.

Цей недоспіваний романс
Про лісникову теплу хату,
Куди приніс замерзлу Вас,
Щоб від морозу врятувати.

Я пам'ятаю дивну ніч,
Як ми у лісі заблукали,
І лісникову теплу піч,
Що нас до ранку колисала.

Тоді я з Вами був на «Ти»,
Я Вас закохано голубив,
У двері дерлися чорти,
Вовки і тигри шаблезубі.

А ми в хатинці лісника,
І нас ті жахи не лякали,
Ваш теплий бік, моя рука...
В ту ніч ми спали і не спали.

Цей недоспіваний романс
У кольорах щонаочі сниться.
До сну днів кохаю Вас,
Моя улюблена... Рушниця!

Казати – марно. Питати – зайве.
На серці – хмарно. Живу, як завжди.
Душа – без ладу. Буває гірше?
Моя відрода лиш ти і вірші.

Хто був першим, чоловік, чи жінка?
Нумо, вчені-мудреці, агоні!

Розшифруйте написи на стінках
Древніх індіанських забудов!

Хто був першим? Про ребро не треба!
Полишіть казки для казарків.
Нумо, вчені, розгадайте ребус,
Таємницю наших прабатьків.

Та для вчених все це не суттєво,
Але я вже здогадався сам.
Першою була, звичайно, Єва!..
Навіть, якщо першим був Адам.

Поклади рученята в долоні...
Холодні...
Дай уста поцілю на вдачу...
Гарячі!
Хочу тебе пізнати –
Ти полюс? А чи екватор?

Чоловікові треба в житті не багато.
Щоби жінка кохана жадала кохати.
Щоби діти зростали на щастя здорові.
Щоби дружба трималась на вірному слові.
Щоб утомата була від тяжкої роботи.
Щоби ворог не в спину, а в очі, навпроти.
Щоб дорога стелилася, мов скатертина.
Щоб не марно минулася кожна хвилина.
Щоби серце – як сонце, а подих – як вітер.
Щоб у милих і рідних минулися біди.
Щоби руки для лету росли, наче крила.
Щоб завжди було сили для доброго діла.
Щоби сріблом зима, щоби золотом осінь.
Щоб весною і влітку не гірше велося...

Чоловікові треба в житті не багато.
Щоб кохана сказала:
– Я вмію чекати...

Ревную,
бо
твій день сьогодні
не для мене.
І вчора теж...
Ревную
до перехожого молодика,
мрії якого кружляють
біля твоїх стегон.
Ревную
до продавця сигарет,
думки якого мацають
твої сідниці.
Ревную
до водія авто,
очі якого пасуться
в твоїй пазусі.
Ревную
до кожного,
до всіх,
бо
твій день сьогодні
не для мене...
І завтра теж...

На цілий світ сердиті
Княгиня синьоока.
Всі слуги будуть биті,
Покарані жорстоко.

А той, циганкуватий,
Що подавав княгині
На сріблі замість злата,
Сьогодні в ніч загине!

На палю! Хай завис!
Нехай тремтять від жаху!
Хай знають – їхні шиї
Для мотузки і плахи.

Холопи! Смерди! Таті!
Всіх до покори змушу!
Всі наскрізь винуваті!..

Та що ж гризе так душу?
А той, циганкуватий,
Ні пари з вуст, ні слова...
І вже тепер не знати –
Чи змова, чи обмова...

Він був. Не сон. А ява.
Гарячий. Незрівняний...

Яка страшна забава!
Прощай! Прости... коханий...

Княгиня синьоока
Чолом до шиби стала.
Уперла руки в боки...
Сміялась? Чи стогнала?

Зачароване коло земного буття
розривають яскраві зірки і поети...
Твої плечі широкі – міцне опертя.
Покохай! Подаруй мені крила для лету!

Я до тебе злітаю, тримай небеса.
Помовчи, не питай, не торкайся, не дихай!
Я твій усміх ранковий, вечірня сльоза.
Я печаль твоя грішна і праведна втіха.

Зачеплю пустотливу хмарину крилом,
хай дощем благодатним омие на вдачу...
Світ не знає про те, що між нами було.
Я сміюся, поете, не вір, що я плачу.

Поете, напиши мені політ.
Знайди слова, щоб запалало небо.
Я полечу від грішної землі.
Я душу покладу тобі на потребу.

Поете, нас єднає тільки ніч.
Зійшла любов і запалила небо.
Нічний політ ти написав мені.
Мені одній! І я лечу до тебе.

Поете, на світанку не журись.
На згарищі, що називалось небом,
за нас обох покайся і молись...
Мене забудеш, помолись за себе.

Хіба дощу накажеш, – не впади?
Мільйон краплин небесної води...
А чи земної? Нам яка різниця?
На парасолі падає водиця,
На дріб'я розбивається у леті.
Ми, наче кожен у своїм наметі.

Ось я. І зовсім поруч ти.
Нам парасолі не дають дійти,
Дійти-зійтись на відстань подих-в-подих.
А дощ, мов на вікі, усім на подив.
І ми з-під парасоль тих очі-в-очі,
А подих-в-подих – дощ того не хоче...

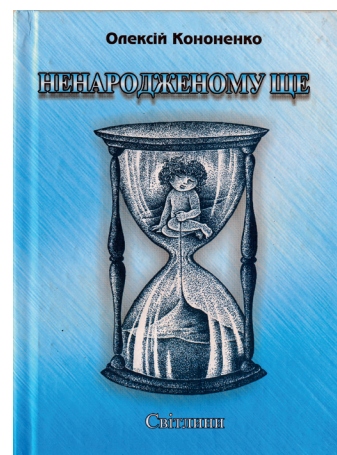
Оба надміру бережемо слово.
Нема розмови, чи німа розмова?
Немов намети, мокрі парасолі...
До ночі вечір дубає поволі...
На відстань подих-в-подих не дійти...
Хіба дощу накажеш – не впади?..

Ти, зачатий сьогодні, вчора, чи завтра...
Найпотаємніша думка двох, мить єднання,
сім'я батька свого, крик матері...
Ти народишся, обов'язково прийдеш у
цей світ...

Світ правди і кривди, добра і зла,
любови і ненависти,
краси і жаху, радості і болю...
Світ мудрагелів і дурнів, королів
і блазнів, лицарів і рабів...
Хлопче, юначе, чоловіче,
мужчино, муже...
Пам'ятай, що світ цей в первині
свій живе любов'ю,
великим таїнством кохання...
Тебе чекають чоловічі справи,
мужеська робота...
Ти правитимеш країною,
будуватимеш дім,

зароблятимеш шматок хліба...
Ти робитимеш багато чого,
потрібного і непотрібного...
Навчися кохати жінку!
Навчися любити кожну, яка
буде з тобою!
Віддавай їй усе, що маєш! Бережи її!
Обожной!
Чи буде вписане ім'я твоє
на скрижалях історії...
Чи лише в метриках та
на могильному камені...
Живи так, щоб ім'я твоє жінка
вимовляла, як ім'я Бога.

Таких розпечених ночей...
Таких розбещених очей...
Та ж ненаситних – ще! І ще!..
Падало небо,
біле,
зомліле від спеки.
Очі – далеко,
ночі – далеко...
Приблудний пес, рудий, як осінь,
приречено за мною йде.
А тут – зима вже на порозі,
довжезна ніч, короткий день.
Замерзле сонце скупо світить.
Ще не пора? Чи вже не час?
Нічого. Висплюся за літо.
Передивлюся сні якраз...

Розбещених?
Оце так диво!
Розпечених?
Перепечені!
Рудий, ходи, куплю поживу...
Ну, ти й голодний! Ще? І ще?..

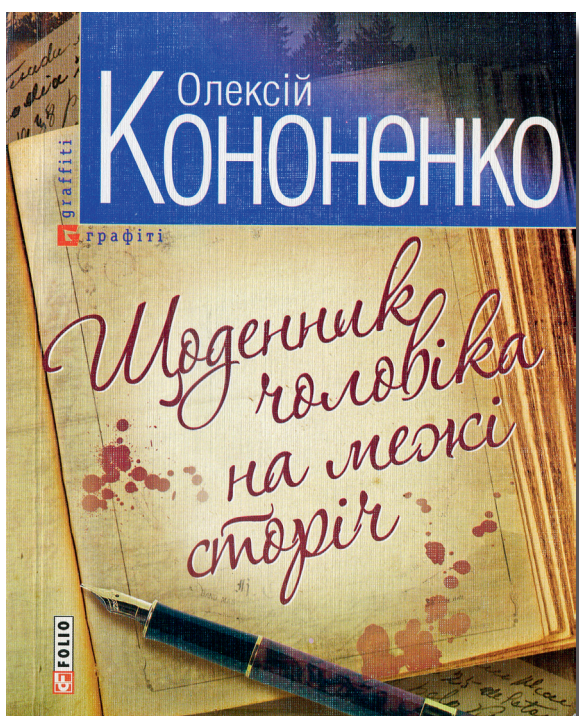
Моя пам'ять живе окремо від мене,
Моя пам'ять – це зовсім інша людина.
На ній старенький мій плащ зелений,
Мої черевички і мій годинник.

Все інше не роздивився.
Годинник мій. Це точно.
Минулого року він зупинився.
Я вирішив, що остаточно.

Аж, бачу, пам'ять звиряє по ньому
Мої секунди, мої години,
Мої надії, печалі, втому,
Мої здобутки, мої провини...

Чому ж блукає по світу пам'ять,
Чому ж ми з нею ніяк не разом?
Мою цигарку нахабно палить,
Мій час пильнує... З якого часу?

Знайду небогу, візьму за комір:
– Ось і зійшлися! Бо вже зайшлося!
То, годі мандрів? Гайда додому...
Шелесне пам'ять: – Ходімо в осінь...

з 11 до 17 червня 2012 року

НАЦІОНАЛЬНА ОПЕРА УКРАЇНИ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

www.opera.com.ua

Вул. Володимирська, 50, тел. 279-11-69 (каса)

- 12 – Ж. Бізе – Р. Шедрін «Кармен-сюїта»,
М. Римський-Корсаков «Шехеразада»
13 – Дж. Верді «Макбет»
14 – П. Чайковський «Спляча красуня»
15 – С. Гулак-Артемівський
«Запорожець за Дунаєм»
16 – П. Чайковський «Лебедине озеро»
17 – Дж. Верді «Аїда»

НАЦІОНАЛЬНИЙ АКАДЕМІЧНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ
ДРАМАТИЧНИЙ ТЕАТР ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

www.ft.org.ua

Пл. Івана Франка, 3, тел. 279-59-21 (каса)

- 12 – І. Нечуй-Левицький «Кайдашева сім'я»
13 – Дж. Прістілі «Скандальна пригода
містера Кетла та місіс Мун»
14, 16 – І. Малкович «Райске діло» прем'єра
15 – Ю. Рибчинський, В. Васалатій «Едіт Піаф.
Життя в кредит»
17 (12.00) – І. Карпенко-Карий «Мартин Боруля»
17 (19.00) – В. Шекспір «Приборкання норвільвої»
Камерна сцена імені Сергія Данченка
17 – Е. де Філіппо «Я – спадкоємець» прем'єра

НАЦІОНАЛЬНИЙ АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР
РОСІЙСЬКОЇ ДРАМИ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

www.rusdram.com.ua

Вул. Б. Хмельницького, 5, тел. 234-42-23 (каса)

- 12 – Р. Куні «№13» (Шалена ніч,
або Одруження Пігдена)
13 – Р. Куні «Занадто щасливий батько»
14 – А. Крим «Заповіт цнотливого бабця»
16 – Ф. Достоевський «Дядечків сон»
17 – Р. Харвуд «Квартет»
Нова сцена
14 (20.00) – А. Ніколаї «Процальне танго»
15 (20.00) – Н. Єрпулат, Й. Хільє
«Скажена кров» прем'єра
16 (20.00) – Н. Лабют «Жирна свиня»
17 (18.00) – «1001 пристрасть,
або Дрібниці життя» (за А. Чеховим)

АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР ДРАМИ
І КОМЕДІЇ НА ЛІВОМУ БЕРЕЗІ ДНІПРА

www.drama-comedy.kiev.ua

Просп. Броварський, 25, тел. 517-89-80 (каса)

- 12 – Р. Уоллер «Рожевий міст»
13 – І. Губач «Корсиканка»
14 – М. Фрейн «Глядачі на виставу
не допускаються!?!»

- 15 – А. Герні «Сільвія»
16 – А. Міллер «Гості нагрянуть опівночі»
17 – Л. Піранделло «Куди подме вітер...»

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР ОПЕРЕТИ

www.operetta.com.ua

Вул. Велика Васильківська, 53/3, тел. 287-26-30 (каса)

- 14, 16, 17 – Й. Штраус «Циганський барон»
прем'єра

КИЇВСЬКИЙ МУНІЦИПАЛЬНИЙ АКАДЕМІЧНИЙ
ТЕАТР ОПЕРИ І БАЛЕТУ ДЛЯ ДІТЕЙ ТА ЮНАЦТВА

www.musictheatre.kiev.ua

Вул. Межигірська, 2, тел. 425-31-16

- 12 (11.00) – Ю. Русинів «Дюймовочка»
13 (11.00) – О. Білаш «Пригоди Буратіно»
14 (11.00) – С. Прокоф'єв «Петрик і Вовк».
К. Сен-Санс «Карнавал тварин»
15 (11.00) – С. Баневич «Стойкий олов'яний солда-
тик»
16 (12.00) – С. Прокоф'єв «Попелюшка»
17 (19.00) – Київ Модерн-Балет: «Болеро».
«Дош»

АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР
ЮНОГО ГЛЯДАЧА НА ЛІПКАХ

www.tuz.kiev.ua

Вул. Липська, 15/17, тел. 253-62-19

Мала сцена

- 16 (11.00) – Т. Власова «Велосипед
із червоними колесами»
16 (19.00) – В. Мережко «Ігри вночі»
17 (11.00, 13.00) – О. Несміян
«Ти особливий»
17 (19.00) – М. Гоголь «Шинель»

КИЇВСЬКИЙ АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР ЛЯЛЬОК

www.akadempuppet.kiev.ua

Вул. М. Грушевського, 1-а, тел. 278-58-08

- 16 (12.00) – Б. Заходер, В. Климовський
«Дюймовочка»
17 (12.00) – А. Дежуров «Царівна-жаба»
Вистави для дорослих
16 (19.00) – І. Шток «Божественна комедія»

КИЇВСЬКИЙ МУНІЦИПАЛЬНИЙ
АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР ЛЯЛЬОК

www.puppet-theater.kiev.ua

Вул. Мировіська, 1, тел. 513-15-00

- 16 (11.00) – Я. Риль-Кристьяновський «Пустунці»

АКАДЕМІЧНИЙ ДРАМАТИЧНИЙ ТЕАТР НА ПОДОЛІ

www.theatreonpodol.com

Андріївський узвіз, 20-б, тел. 425-54-89

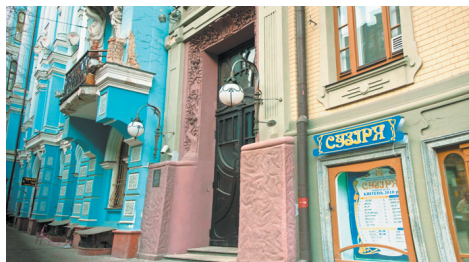
Театральна вітальня

- 13 – Т. МакНеллі «Майстер-клас Марії Каллас»
14 – М. Лоранс «Моє століття»
15 – А. Крим «Лист Богу» прем'єра
16 – А. Крим «Льовушка»
17 – М. Камолетті «La bonne Anna, або
Як зберегти сім'ю»

КИЇВСЬКА АКАДЕМІЧНА
МАЙСТЕРНЯ ТЕАТРАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА «СУЗІР'Я»

www.suzirja.org.ua

Вул. Ярославів Вал, 14-б, тел. 272-41-88

- 12 – Л. Хохлов «Довершений Чарлі»
Мікросцена
Вул. Ярославів Вал, 16
12 (19.30) – Ф. Саган «Колочка»

ТЕАТР ПЛАСТИЧНОЇ ДРАМИ НА ПЕЧЕРСЬКУ

www.ktpd.ho.com.ua

Вул. Шовковична, 7-а, тел. 253-93-83

- 14 – «Дон Гуан. Пантоміма для розумників»
(за О. Пушкінін)
16 – К. Гоцці «Король-олень»

НОВИЙ ТЕАТР НА ПЕЧЕРСЬКУ

www.newtheatre.kiev.ua

Вул. Немировича-Данченка, 5, тел. 285-65-50

- 13, 14 (19.00) – «Salida Cruzada – 8 кроків танго»
15 (19.00), 17 (18.00) – А. Чехов «Святою ніччю»
прем'єра

КИЇВСЬКИЙ ТЕАТР «АКТОР»

www.teatr-aktor.kiev.ua

Вул. Велика Житомирська, 40, тел. 362-50-50

- 13 – О. Гельман «Лавка»

НАЦІОНАЛЬНИЙ БУДИНОК
ОРГАННОЇ ТА КАМЕРНОЇ МУЗИКИ

www.organhall.kiev.ua

Вул. Велика Васильківська, 77, тел. 528-31-86

- 11 – Т. Рой (флейта), І. Рябов (ф-но), Г. Бубнова
(орган)
12 – Л. Назаренко (сопрано), з. а. Буряті Л. Реуто-
ва (ф-но), М. Сидоренко (орган)
13 – Тріо «Равісан», н. а. В. Кошуба (орган)
14 – З. а. Н. Лавренова (меццо-сопрано), І. Харченко
(орган)
16 – Н. а. І. Калиновська (орган)

НАЦІОНАЛЬНА ФІЛАРМОНІЯ УКРАЇНИ

www.filarmonia.com.ua

Володимирський узвіз, 2, тел. 278-16-97 (каса)

- 11–23 – IX Міжнародний конкурс молодих піаністів
пам'яті Володимира Горювця

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПАЛАЦ МИСТЕЦТВ «УКРАЇНА»

www.palace-ukraine.kiev.ua

Вул. Велика Васильківська, 103, тел. 247-23-16

- 16 (17.00) – Гурт Status Quo (Великобританія)

МІЖНАРОДНИЙ ВИСТАВКОВИЙ ЦЕНТР

Броварський проспект, 15

- 13 – Noel Gallagher's High Flying Birds

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЦИРК УКРАЇНИ

www.circus.kiev.ua

Пл. Перемоги, 2, тел. 486-39-27 (каса)

- 16, 17 (13.00) – Нова програма «Шик, блиск, краса»
У приміщенні цирку
11–15 (18.45, 21.35) 16, 17 (21.30) «Мала футболь-
на арена». Трансляція матчів Євро-2012

Примітка.

У репертуарі можливі зміни

Переможці «Урба-Перехрестя»

Наприкінці травня 2012 року в кофенц-залі столичного Будинку письменників НСПУ оприлюднено імена лауреатів і дипломантів Першого всеукраїнського конкурсу урбаністичної поезії «Урба-Перехрестя», започаткованого за ініціативи письменниці Вікторії Осташ, керівника Київської літстудії «Перехрестя». Конкурс «Урба-Перехрестя» відбувся під знаком Київської поетичної весни, а його фінал присвячено 1530-літньому ювілею Києва.

Ідея Конкурсу виникла кілька років тому, але лише цього року склалися сприятливі умови для її втілення у життя.

До фінального туру Конкурсу було допущено 23 добірки урбаністичних поезій, автори яких не лише кияни (зокрема, крім Києва, представлено такі

Вікторія Осташ та Михайло Сидоржевський слухають поезії конкурсантів

міста і містечка: Бровари, Вінниця, Івано-Франківськ, Конотоп, Лубни, Львів та с. Комарно Львівської області, Одеса, Рівне, Херсон, Черкаси).

За одностайною думкою членів журі, які відзначили досить

високий рівень надісланих творів, було прийнято рішення щодо переможців – лауреатів (перше, друге і третє місце) і дипломантів (їх кількість збільшено з 5-и до 9-и).

Перше місце і головний приз – авторську статуетку

Олесі Дворак-Галік «Двоє», виборола Ірина Новіцька з с. Комарно Львівської області з добіркою поезій «Світлячок у великому місті»; друге місце посіла Надія Садова з Києва (родом із м. Херсон) із добіркою «Сепія», третє – поет і перекладач Дмитро Чистяк з Києва з добіркою «Міста надсади».

Дипломантами Конкурсу стали: Олена Багрянцева (Київ-Конотоп) за добірку «Місто твоїх почуттів»; Світлана Богдан (Київ) за добірку «Той, хто бачить мене»; Алла Миколаєнко (Конотоп-Київ) за добірку «Репанний асфальт»; Леся Мручківська (Вінниця-Київ) за добірку «Калюжні пристрасті»; Ілона Пікульська (Київ) за добірку «Сіро»; Катерина Пташка (Бондаренко) (Київ) за добірку без назви; Лідія Стрельченко (Бровари) за добірку «Дихання міста»; Мирослава

Шершень (Рівне) за добірку «Латаття ніжності тендітне» та Ірина Шувалова (Київ) за добірку «Лютня дротів».

Добірки віршів лауреатів і колективна поетична добірка дипломантів Конкурсу будуть опубліковані в «Українській літературній газеті», а також – на сайті Київської літературної студії «Перехрестя».

Лауреати і дипломанти отримали подарунки – мистецькі журнали «Українська культура», «Пам'ятки України», «Театр» та «Музика» від Національного газетно-журнального видавництва, а також книжки сучасних вітчизняних і світових письменників, від українських видавництв – «Букрек» (Чернівці), «Юніверс» (Київ) та «Ярослав вал» (Київ).

До вашої уваги твори лауреатів «Урба-Перехрестя».

I місце – Ірина Новіцька

Задача з важкою умовою

з'явився в мій день як задача з важкою умовою на дві половини життя поділив бісектрисою тепер володіючи майже пташиною мовою на талих алеях рядками свій біль випишу

і тягнуться спогади серіями мультяшними старенький проектор у серце мені захищено а ми поокремо і так невимовно тяжко нам мій воїне світла диво моє психоване

а онде весна розплітає березам кучері на древнім узвозі ручай простягнувся ливною і місто дзвенить вітрами як море текучими і зносить донизу мене за долею плинною

а я так багато хотіла з твоєї малості від себе зашторила правду важкими сукнами та з першої ж миті

лежала печать ненормальності на тому що звалось нашими ніби-стосунками

а я побувала на хвилі на самому гребені хитала мене нестями штормами неситими тепер тебе бачити – ось єдине що треба мені оце самотно про що у бога проситиму

і тишитись поглядом тим гіркою присмаченим цілком розчинитися в жесті сливе непомітному торкатися вуха квіткою мати-й-мачухи що сонцем розквітла в волоссі твоєму мідному

II місце – Надія Садова

* * *
кришиш скло і думаєш навіщо ми живем навіщо

ми вмираєм все життя постійно обираєм поміж раєм і ще кращим раєм

і свідомо відлітає птаство і свідомо друзі йдуть від друзів немічно народжує юнацтво сотні тисяч робізонів-крузів і самотньо битися об стіну і самотньо – жити і вмирати тільки п'яним – море по коліна їм немає з чого вибирати

кришиш скло і думаєш на щастя але щастя – дещо незалежне серце – ще не тіло але з часом ставишся до нього обережно

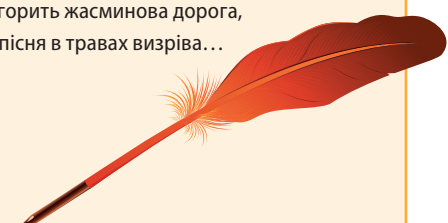
III місце – Дмитро Чистяк

Київ. Русанівські сади.

Прощання червня – ластів'ячим скриком – На сиві пасма стомлених садів. І вже не боляче, не зле й не гірко Ступати у його ясні сліди.

Ще сонце німбом на очах коханих, А щось над нас іде у просторінь, У світлі тоні і у тінях тане, І нами й липнем стане на зорі.

Синіє тиша краю дорогого. Розвіюються смуток і слова. По нас горить жасминова дорога, І тепла пісня в травах визріва...

КОРОНАЦІЯ СЛОВА АНАТОЛІЯ МАТВІЙЧУКА

Народний артист України, популярний співак, автор віршів і музики численних композицій, професор КНУКіМ Анатолій Матвійчук став лауреатом 12 щорічного міжнародного літературного конкурсу «Коронація Слова». За пісню «Колискова ненародженому сину» в номінації «Пісенна лірика» Анатолій Миколайович отримав Першу премію.

Одним із важливих напрямів власної професійної діяльності вважає викладацьку. На кафедрі менеджменту шоу-бізнесу КНУКіМ Анатолій Миколайович веде кілька спецкурсів: «Менеджмент шоу-бізнесу», «Креативні технології», «Основи журналістської майстерності», «Психологія творчості».

У його творчому доробку 8 авторських компакт-дисків: «Два птахи», «Полустанок любові», «Король Шапіто», «Зачарована краса», «Ключі від Раю», «Жажда», «Моя зоря», «Сповідь». А також чотири поетичні книжки: «Вірші», «Ноїв Ковчег», «Предтеча», «Сповідь», поетичні публікації в газетній і журнальній періодиці.

Всього Анатолій Матвійчук написав понад 500 пісень, що виконувалися на професійній сцені. З концертними виступами гастролював не лише Україною, також побував у Канаді, Росії, Словаччині, Болгарії, Англії, Ізраїлі та Італії.

Бажаємо Анатолію Миколайовичу Матвійчуку успіху, здоров'я, невичерпної творчої енергії, наснаги і музи, яка б постійно його окриляла на підкорення нових мистецьких вершин.

Культура і життя

Газета виходить щоп'ятниці

Передплатна ціна на 2012 р.:
півріччя – 82,77 грн
квартал – 42,21 грн
місяць – 14,27 грн

У передплатній ціні враховано вартість доставки до вашої поштової скриньки і вартість оформлення абонементу.

Передплатний індекс у Каталозі видань України

60969

Передплатні індекси інших наших видань: газета «Кримська світлиця» – 90269; журнали: «Українська культура» – 95220, «Український театр» – 74501, «Музика» – 74310, «Пам'ятки України» – 74401, «Театрально-концертний Київ» – 37112.

Довідки за тел. (044) 498-23-64; e-mail: nvu.kultura.porhun@gmail.com

Передплату можна оформити в будь-якому поштовому відділенні зв'язку України, через передплатні агентства, а також у редакції газети

СМАЧНОГО!

РАКИ У ВИНІ

Десяток-півтора вимитих у кількох водах раків обсмажити на вершковому маслі, час від часу перевертаючи – щоб ті добре засмажились. Посипати раків сіллю, перцем, молодим кмином, кинути кілька лаврових листків, залити склянкою білого вина, закрити кришкою та тушкувати 10 хвилин. Викласти готових раків на таріль, накрити рушником. З розсолу приготувати підливу: розсіл процідити через сито, поставити на вогонь, додати ложку борошна, розтертого з дрібкою масла. Помішуючи, дати покипіти 1–2 хв. Поливайте раків поливою та смакуйте.

ВІД ДІДІВ-ПРАДІДІВ

Полудень року, первісток літа, світозар, сінозарник, кресник, різноцвіт, першоліто, квітотрав'я... Це – назви першого місяця літа. А від чого пішла назва «червень» – читайте в нашій розповіді про народні звичаї та обряди.

8 червня – зелень починає добре вбирати вологу. Колись цієї пори глечики з молоком зберігали під кущами смородини та шипшини – тут молоко довго залишалося свіжим та не вкисало.

9 червня – Федори довгоязикої, пліткарки. Федора непомітно ходить поміж нас та хоче дізнатися про всі новини, пересуди, а потім «роздзвонити» на всі усюди. Тому біля криниць та перелазів розмов не вели, намагалися не сперечатися та не лаятися – «щоб не потрапити Федорі на язичок».

10 червня – Микити-гусятника. Гуси хочуть купатися, а тому ганяє Микита по небу хмари білі та сизі, щоб дощі скропили землю та викупали гусей.

11 червня – Феодосії-колосяниці. «Якщо цього дня хліба не половіють – на жнива одну половину віють». «Ходить Федосія й дивиться на колосся», «Прийшла Феодосія й дивиться, хто як посіяв».

12 червня – Василіск-змійовик влаштовує зміїні весілля. Не ходіть цього дня по лісах та луках, не спокушайте долю.

13 червня – Єремій-розпрягальник. Після цього дня вже не сіяли – зерно не проросте, «бо воно вже спить». «Єремій – уже не сій».

14 червня – Устин, Харитін. «Устин тягне догори коноплі, а Харитон – льон». «Устин і

Харитін літо то красять, то квасять». Якщо йтиме дощ – то аж до кінця червня, якщо ж сонячно – гарний буде колос.

Так от, щодо назви «червень». За однією із версій науковців-етнографів, назва цього місяця походить від комахи-червця. Колись саме в червні починали збирати цих комах, яких потім використовували для фарбування тканини. На думку інших науковців, назва місяця пішла від рослини, яку в народі називали червоним коренем, червонцем. Його також використовували для фарбування тканин, кінської збруї. Ще цим коренем наводили рум'янець на щоках молоді дівчата. А може, назва «червень» походить від кольору визрілих вишень, полуниць та суниць, або ж від червоних вогників серед поля – макового цвіту?

ПРАВОСЛАВНИЙ КАЛЕНДАР

8 червня – Святого Карпа, Великомученика Георгія Нового. День янгола: **Андрій, Макар, Карпо, Олена**.

9 червня – Священномученика Ферапонта. День янгола: **Ферапонт, Федора, Фотій**.

10 червня – Преподобного Микити. День янгола: **Микита, Гнат**.

11 червня – Мучениці Феодосії діви. День янгола: **Олександр, Феодосія, Лука, Іван**.

12 червня – Преподобного Ісаакія Далматського. День янгола: **Максим, Онисим, Наталія, Марта**.

13 червня – Святого апостола Єрмея і мученика Єрмея. День янгола: **Ярема, Лукія, Антон**.

14 червня – Священномученика Юстина Філософа, Харитона, преподобного Агапіта Печерського. День янгола: **Валеріан, Харитон, Юстин**.

Підготувала
Тетяна ШНУРЕНКО

ДО УВАГИ НАШИХ ЧИТАЧІВ!

Пропонуємо надіслати матеріали з краєзнавства та історичної реконструкції. Редакція журналу «Пам'ятки України: історія та культура» запрошує своїх читачів, аматорів краєзнавства та історичної реконструкції, взяти УЧАСТЬ У ПІДГОТОВЦІ СПЕЦІАЛЬНОГО ВИПУСКУ ЖУРНАЛУ.

Журнал «ПУ» планує в листопаді 2012 р. видати спеціальний випуск, в якому будуть надруковані матеріали, присвячені пам'яткам архітектури, історії та мистецтва місцевого значення, про які мало, або зовсім невідомо з офіційних державних пам'яткоохоронних реєстрів. Багато таких об'єктів досі залишаються поза увагою держави, фахівців, краєзнавців-аматорів. Краєзнавці села чи містечка мають чимало цікавої інформації, бачать ситуацію про стан збереження пам'яток минулого, можуть запропонувати цікаві ідеї щодо використання об'єкта старовини. Напишіть нам про таку пам'ятку, додайте фото, і про неї дізнається вся країна.

Нас цікавлять також матеріали з історичної реконструкції: відновлення забутих ремесел, побуту, одягу; історичні мандрівки місцями колишніх баталій і походів; інформації про цікаві події, звичаї вашої місцевості, забуті чи маловідомі широкому загалові українців.

Про всі надіслані нам матеріали та їх авторів ми будемо інформувати в газеті «Культура і життя» та журналі «Пам'ятки України».

Автори матеріалів, надрукованих в спеціальному випуску «ПУ», отримають цей

номер і річну передплату на журнал.

Три кращі роботи будуть відзначені спеціальними нагородами.

Надсилати матеріали можуть як окремі особи, так і групи авторів, наприклад, клас чи краєзнавчий гурток.

Матеріали (текст, фото та коротку інформацію про авторів) можна надсилати поштою на адресу: ДП «Національне газетно-журнальне видавництво» (на конкурс журналу «Пам'ятки України»), вул. Васильківська, 1, м. Київ, 01034 або на електронну адресу: nvu.kultura.sale@gmail.com

На всі ваші запитання ми відповімо за тел.(044) 498-23-64, (050) 310-56-63.

ШАНОВНІ ЧИТАЧІ ТА ПЕРЕДПЛАТНИКИ!

Видання Національного газетно-журнального видавництва в 2012 році будуть виходити з такою періодичністю:

- газети «Культура і життя», «Кримська світлиця» – щоп'ятниці;
- журнали «Українська культура», «Пам'ятки України: історія та культура», «Театрально-концертний Київ» – щомісяця;
- журнали «Музика» і «Український театр» – раз на два місяці.

Передплату на журнали і газети можна оформити з будь-якого місяця у всіх поштових відділеннях зв'язку України.

Газета «Культура і життя»
№ 23 (4491), 8 червня 2012 рік

Засновники: Міністерство культури України, Український комітет профспілки працівників культури, редакція газети «Культура і життя»

Видавець: ДП «Національне газетно-журнальне видавництво»

Адреса видавництва: 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1; тел. +38 (044) 498-23-65

Генеральний директор Олесь БІЛАШ

Головний редактор Людмила ГНАТЮК

Адреса редакції: 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1; тел. +38 (044) 498-23-65

nvu.kultura@gmail.com

Виходить із 7 жовтня 1923 року. Свідомість про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації – КВ № 1026 від 26.10.94 р.

Друкарня: ТОВ «Видавничо-поліграфічна компанія «Експрес-Поліграф», вул. Фрунзе, 47-б, корп. 2, Київ, 04080; тел. +38 (044) 417-25-93

Розповсюдження, передплата, реклама: тел. +38 (044) 498-23-64, +38 (050) 310-56-63

Портал <http://uaculture.com>

Передплатний індекс в Каталозі видань України 60969

Склад Видавничої ради

Олесь Білаш – генеральний директор видавництва; Віктор Вечерський – заступник директора Департаменту культурної спадщини та культурних цінностей; Максим Бударін – заступник директора Департаменту у справах релігій та національностей; Олена Воронько – начальник відділу театрального мистецтва Управління мистецтв Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтв та освіти; Ольга Дарибогова – начальник Управління міжнародного співробітництва; Оксана Іонова – заступник начальника управління стратегічного

планування культурного розвитку та регіональної політики у сфері культури Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтв та освіти; Лариса Нікіфоренко – начальник відділу аналізу та прогнозування соціокультурного розвитку регіонів; Лариса Лебедівна – завідувач сектору мовної політики; Іван Мечков – заступник начальника управління мистецтв – начальник відділу музичного мистецтва Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтв та освіти; Лариса Нікіфоренко – начальник відділу аналізу та прогнозування діяльності бібліотек Управління стратегічного планування культурного розвитку та регіональної політики у сфері культури Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтв та освіти; Олена Чередніченко – завідувач сектору інформаційно-аналітичної роботи та зв'язків з громадськістю Відділу забезпечення роботи Міністра; Михайло Швед – заступник директора Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтв та освіти – начальник управління мистецтв;

Віктор Пасак – заступник генерального директора видавництва; Людмила Гнатюк – головний редактор газети «Культура і життя»; Ольга Голинська – головний редактор журналу «Музика»; Наталія Потушняк – головний редактор журналу «Театрально-концертний Київ»; Алла Підлужна – головний редактор журналу «Український театр».

Дизайн та верстка Сергія Задворного

Редакція залишає за собою право на редагування отриманих матеріалів без узгодження з автором. Думки авторів публікацій можуть не збігатися з позицією редакції.

Передрук і відтворення текстових та ілюстративних матеріалів журналу тільки з письмового дозволу видавця

© «Культура і життя»

Наклад 3000
Ціна договірна